

VIZGYÓGYÁSZATI HELYSÉG.

A kétemeletes főépület főleg az adminisztráció, a tanítás és tudományos búvárkodás céljaira szolgáló termeket: a vegyi-, a pszichofizikai és agy-szöveti laboratóriumokat, a kétszáz hallgatóra készült, üvegtetőzött, de vetített képek bemutatására egyszerű szerkezettel elsőtűzhető, valóban mintaszerű tantermet, az igazgató-tanár dolgozó- és fogadószobáját, a klinikai házi gyógytárat, a fotografáló helyiségeket és a tanársegédek lakóhelyiségeit foglalja magában.

A főépületből kinyúló két szárnyépület földszintjén és emeletén külön-külön a nyugodt férfi- és nőbeteg, — az ezek folytatásául szolgáló, de teljesen izolált és csupán fedett folyosókkal összekötött 1—1 külön pavillonban a nyugtalan, — végül a teljesen különálló, hátsó földszintes épületben a fertőző betegségekben szenvedő elmebeteg nyerne elhelyezést.

A főépület földszintjén rendelő- és villamos kezelőszobák állanak rendelkezésre az intézetbe bejáró szegény ideg betegek számára olyképen, hogy egyszerre négy orvos foglalkozhatik négy beteggel, egymás kölcsönös megzavarása vagy akadályozása nélkül. A mélyföldszinten viszont úgy az egyszerű vizsgyógykezelés, mint a komplikáltabb vizsgyógykezelések alkalmazására modern berendezésű kád- és tüdőfürdők, zuhanyozók, továbbá a szénsavas fürdők, a pakoló- és masszáló helyiségek és a raktárak vannak elhelyezve. A vizesapok és a zuhanyok csapjai külön elzárt fülkékben vannak és úgy ezek, mint a hőmérők az ápolószemélyzet folytonos felügyelete alatt állanak.

A betegek földszinti nappali esernőjéből minden pavillonból kijárás vezet a virágos kertekbe, a hol a betegek, kellő felügyelet alatt, tetszésük szerint tölthetik el idejüket. A munkálkodni akaró betegek részére viszont a mélyföldszinten tágas, világos munkatermek állanak rendelkezésre. A konyha maga teljesen külön épületben van elhelyezve.

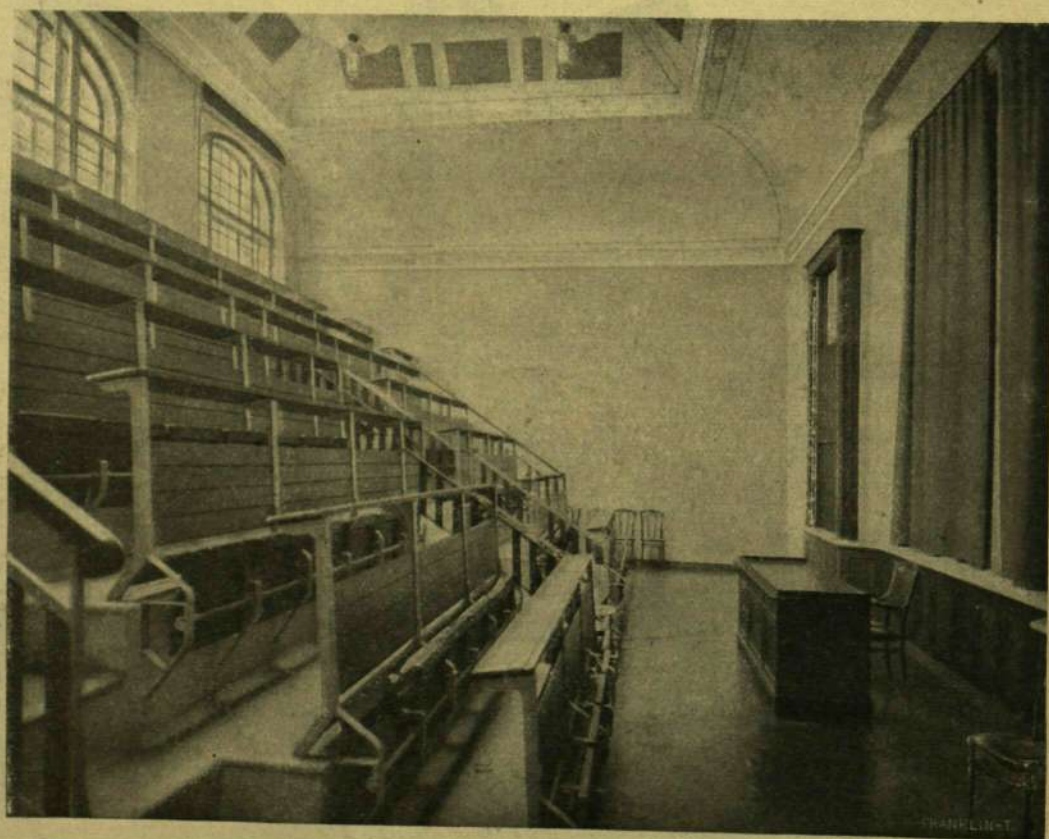
A klinika 156 beteg befogadására épült és a betegek csupán hatóságai orvos által kiállított kórrajz alapján vehetők fel.

Németh Zoltán.

A BÉKE HAJÓJÁN.

A csöndes béke lágyan ringató
Hajója száll velem.
Nincs egy türemlés a habfodrokon,
Ezer mérőföldeken.

Fehér felhők és fehér madarak
Tűnnek fölöttem el.
A langyos ár, a kéklő messzeség
S a szívem: énekel.

TANTEREM.

Balogh Rudolf féltetele.

A BUDAPESTI EGYETEM ÚJ ELME- ÉS IDEGKÓRTANI KLINIKÁJÁRÓL.

Hol nem nyílnak virágok,
A hervadásra szántak
S szerelmek, álmódások:
Virágszál a halálnak.
Mosolygó hindu bálvány.
Az élet láza oly jó
És oly gonosz az élet
És én rád sirva nézek
Te nagy, örök mosolygó!

Juhász Gyula.

A KONT-ESET.

— Fantasztikus regény a XXI. századból. —

Irta Szemere György. (Folytatás.)

Kont nem maradt tovább a kaszinóban. Lóra ült és a palota előtt tiszteletére összeverődött tömeg bámulata és éljen-orkánja között tovább lovagolt.

Meg sem állott a hercegnő palotájáig...

A szép asszony mosolygva fogadta. Eléje ment az ajtóig, vigan repesve, mint egy kecses madár és csókra nyújtotta homlokát.

A vitéz illatos hajára lehelt és megsimogatta bársonyos kezét.

— Ugy-e nem félsz már tőlem? — kérdezte lágy, bizalmas hangon.

— Nem, — válaszolt a hercegnő őszintén, — sokat gondolkodtam a multkori eseten és rájöttem: nem volt félelemre okom.

Kont vitéz hirtelenében nem tudta magának megmagyarázni a szép asszony magatartásának ilyenét váratlan fordulatát. Ott a várkastélyban csupa láng lett egy úkai jogezimen adott csókja után, kétségbevonta a vele való vérrokonságot is, s most csupa nyugalom. Holott azóta egy olyan jelenet játszódott le közöttük, a melynek reminiszecenziái már csakugyan okkal nyugtalaníthaták volna asszonyi szívét. Hiszen a szemébe mondta, hogy szerelmes. Még az ellen sem tiltakozott, hogy embert sejtessen benne... Egy vakmerő, izgalmas, kéjes játékot játszott vele, s az eredmény: «Nem volt félelemre okom.»

Mi ez? Képmutatás? Taktika? Arágy most már csakugyan maga is hiszi, hogy az úkaja; szerinte az akkori érzése csal?

Hát majd megtudja, hányadán áll vele. Mire helyet foglalt a szép asszonynyal szemközt, már kész volt a vitéz azzal a tervvel is, a melynek segítségével a hercegnő lelkébe behatolni remélt.

— Arra, hogy félj tőlem, — vette fel a beszéd fonálát, miközben újra kezébe vette a hercegnő kezét, — akkor se volna okod, ha

csakugyan jó nyomon jár vala érzésed, azaz nem volnék az, a ki vagyok, az úkapád... Nemde?

A szép menyecske elnevette magát. Úgy esilingelt a kacagása, mint a kit megcsiklandoztak.

— Hahaha, édes úkapa, — mondta a gúny egy alig észrevehető árnyalatába burkolva a szót, — maga engem be akar hálózni, meg akar fogni.

— Eszembe sincs.

— De igen, igen, — erősítette az éles elméjű menyecske. — Még többet is tudok, — tette hozzá, — bántja a hiúságát, hogy most már... hogy is fejezzem ki magamat... hogy most már elfogulatlanul tudom megítélni a közöttünk fennálló viszonyt.

— Nos, — kérdezte Kont vitéz, megjegyzés nélkül hagyva a hercegnő csakugyan célt talált megérzését. — Mit tartasz a mi viszonyunkról?...

— Azt, — válaszolta Emerenczia hercegnő. — a mit maga: magasabb érdekből viselem a konzekvenciáit.

— Ez nem felelet.

— Annyira az, hogy válasz az előbbi kérdésre. Sőt kulesa az én kiábrándulásomnak is. Egy olyan férfitől, a ki magasabb érdekből csókol meg egy nőt, félni nem lehet.

Kont vitéznek kissé megpirosodott az arca.

ORVOSI RENDELŐ.

TÁRSALGÓ.

— Addig, míg nem tudott erről a magasabb érdekről, — kérdezte lassan, szinte tagolva a szót, — lehetett?

— Addig — válaszolt a hercegnő, — lehetett.

— Tehát — konkludált a férfi, — mégis megtudtam, a mit akartam.

— Mit?

— Azt, hogy ma se tart az úkapjának.

— Eszembe sincs.

A vitéz kissé előrehajolt a hercegnő felé.

— Tudja-e, hogy boldoggá tesz ez a hite?...

S épen ezért nem akarom belőle kiábrándítani.

Erre a szép asszony is elpirult kissé.

— Sejttem, — mondta, — de ne örüljön neki. Az a magasabb érdek egy olyan nagy fal közöttünk, nagyobb a vérrokonság sem lehet.

Kont elmosolyodott.

— Ez az állítása még jobban hizeleg nekem, mint az előbbi...

— Ugyan?

— Azt bizonyítja, hogy haragszik arra a magasabb érdekre.

— Ki tudja azt? — évődött a menyecske, — hátha örülök neki.

— Én tudom, — állította a férfi biztonsággal, — ha ki nem ejtem azt a szót, ma is remélnél a közelemben.

Az asszony vállalt vont.

— De az a szó — folytatta Kont, — meg-

sértette hiúságodat; úgy véled, téged magasabb érdek nélkül is szeretni kell.

— Azt — jegyezte meg a hercegnő egyszerűen, — minden asszony megkövetelheti, hogy magáért szeressék...

Most egy kis szünet következett. A vitéz szólt meg először.

— És — kérdezte, — ha azt mondanám neked valamikor, hogy magadért szeretlek, elhinnéd nekem?

— Nem.

Kont újra megakadt. Lesütötte szemét. A hercegnő piciny lábára tévedt a tekintete. A lábacska idegesen vibrált a szőnyegen. Ebből aztán megtudta a vitéz, hogy a hercegnő nem úgy érez, a hogyan beszél.

— Kinek tart engem? — kérdezte hirtelen, a hercegnő arcára kapva szemét.

— Egy zseniális embernek, a kinek titkos útjai vannak.

A válasz láthatólag megdöbbenette a férfit. — És mégis vállalja velem szemben az úkunoka szerepét?

— Vállalom, — felelte a szép asszony, — mert úgy érzem, nemesek a céljai és mert...

— Mert?

— Mert a helyzet igen érdekes, igen bizart...

FÜTÖTT FOLYOSÓ.

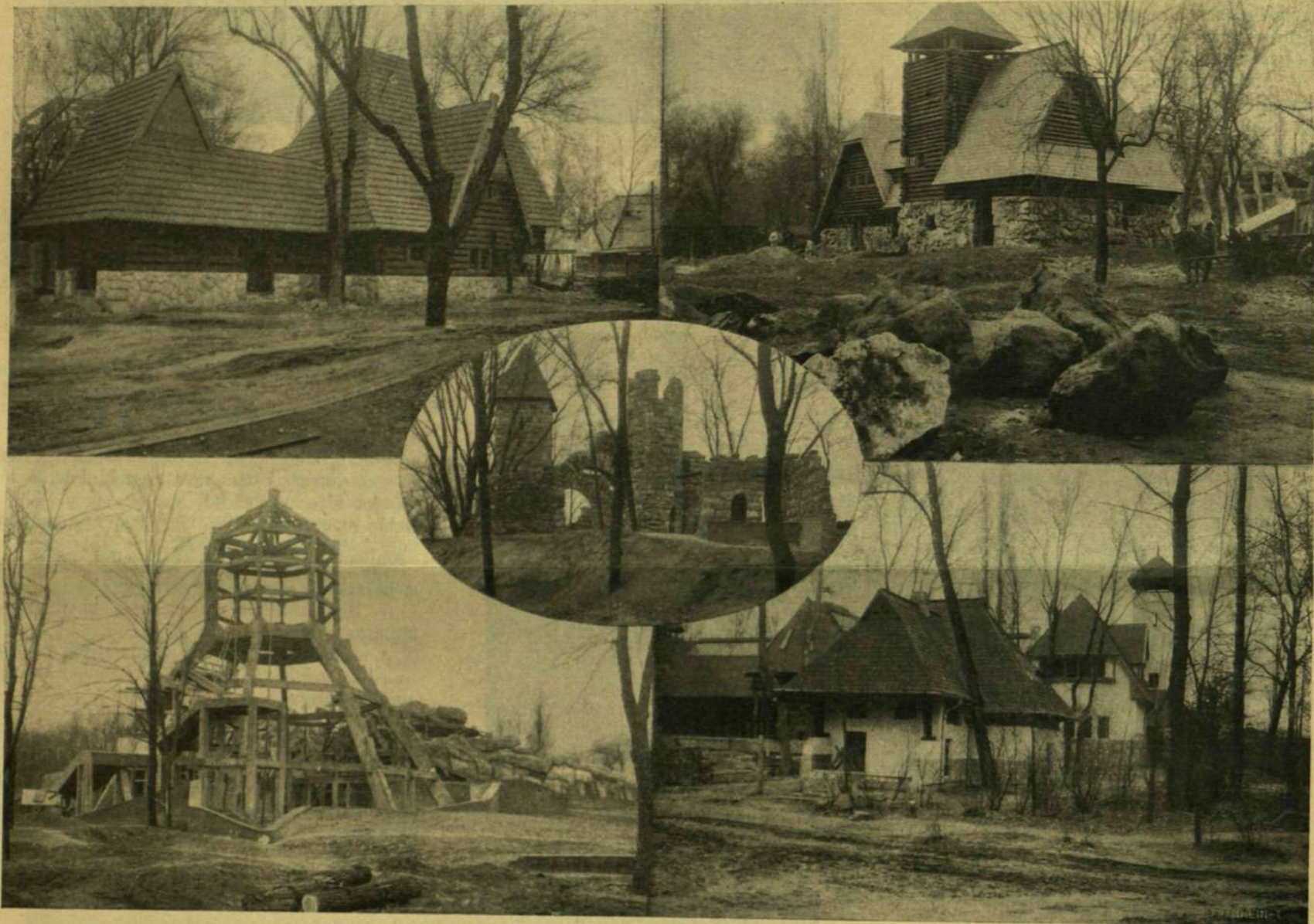
A BUDAPESTI EGYETEM ÚJ ELME- ÉS IDEGKÓRTANI KLINIKÁJÁRÓL.

— Nem kíváncsi a cseljaimra?
 — Nem, a titokzatosságot szeretik a nők.
 Kont vitéz felállott és mélyen meghajította magát.
 — Herczegnő, ön a legesesebb asszony, a kit valaha ismertem. Emerenczia, kegyednek hat érzi van.
 Az asszony elnevette magát.
 — Kedves úkapa, ön kikökött a szerepéből, azt találok, kissé korai és túlsok a belém helyezett bizalma. Annyit egy asszony sem érdemel meg senkitől.
 — Igen, — mondta Kont, — tegezni foglak ezentúl is... négyzemközt is... De a bizalmamat nem sokallom. Benned biztos vagyok, te eszes, érdekes, csabos asszony!
 — És ha egyszer mégis el találok árulni a világnak, hogy előttem leplezte magát?

renczia, — csak az eszközein csodálkozom. Hunyadi, Rákóczi, Deák nem proklamálták égi eredetüket!
 — Azok — állította a vitéz, — olyan korban éltek, a melyben hinni tudtak az emberek a nélkül is. A mai korszellem gyermeke ellenben nem ismer sem tekintélyt, se kegyeletet, se eszményt; ennek csudatevés kell, hogy meggyőzőssek, valamint Krisztus sem boldogult volna a maga korában csudatevések nélkül.
 A herczegnő megértőleg bólintott a fejével, aztán egy hirtelen mozdulattal Kont felé nyújtotta kezét.
 — Igaza van.
 Kont megcsókolta a kiesiny kacsót.
 — Segítségemre lesz?
 — Igen...
 — Es megkegyelmez a magasabb érdeknek?

Szarvas-ház.

Bölcény-ház.

A nagy oroszán-ház váza.

Kutya-vár.

A kenguru-ház és a majom-ház.

A BUDAPESTI ÁLLATKERT ÉPÍTKEZÉSE. — Balogh Rudolf főlévőtelei.

— Azt én nem tettem, — állította Kont komolyan.
 — Ugyan, édes Kont, — ellentette a szép asszony némi ingerültséggel, — előbb mondta, hogy eszesnek tart, hát ne játszon velem két-színű játékokat. A mi barátságunknak a kapcsolatát, az ingerlő pikantériáját éppen abban látom, hogy én vagyok az egyedüli lény, a kit nem ámit s a ki előtt nincsenek titkai... Vagy velem is el akarja hitetni, hogy az égből jött szellem, a Kont szelleme, hogy a haza megmentése érdekében inkarnáltatta magát? Ugyan!...
 Kont mely lélekzetet vett s hátradől székében.
 — Édes Emerenczia, — mondta lány, szinte elegikus hangon, — én semmit se akarok veled elhitetni, mert hiszen rá fogsz te jönni a hitre magadtól is. A tények fognak meggyőzni arról, hogy az égből jött szellem vagyok, a mely eddig is megjelent az ország határai között, valahányszor a nemzet veszélyben fordott.
 — Így megértem magát, — mondta Eme-

— Meg, hiszen szeretem a hazámat. Feláldoznám érte az életemet is.
 — De — kérdezte Kont, — belátja-e azt is, hogy semmit se kell érte feláldoznia?
 Félrebillent a szép asszony feje, nem válaszolt. Kis keze idegesen zongorázott a széke karján.
 Nyílt az ajtó... A komornyik meghajította magát.
 — Herczegség...
 A herczegnő felszökött székéről.
 — A karját, édes Kont.
 A vitéz az ebédőbe vezette Emerenciát. Háziasszony és vendége helyet foglaltak szemben egymással. Egész éjjelig tartott a tété a tété. A férfi vitte a szót. Az asszony csak felelt. Kont vitéz kérdést kérdésre halmozott, s oly különösek voltak kérdései, mintha csakugyan egy idegen világból származott volna a földre s mindeztideig nem lett volna érkezése megismerkedni a haza viszonyaival.
 A herczegnő nem tudta magának megmagyarázni ezt a tájékozatlanságot. De azt érezte, hogy jóhiszeműek a Kont kérdései. Készséggel

megfelelt rájuk... A langeszű, kemény férfi, a pompás gyöngye asszonynak ilyenformán szövetségstársa, tanítványa lett.
 A tanítvány búcsúzáskor kezébe vette szép mestere kezét.
 — Ennek a mi két kezünknek — mondta, — nem szabad többé szíjjelválni soha, soha!
 Emerenczia herczegnő gyöngéden viszonzta vendége keze nyomását, de szóval nem szentesítette a szövetséget.
 Kontnak elég volt a megértő kézzorítása is. Meghajította magát és távozott...
 A herczegnő belehanyatlott egy selyemkeretbe és lehunyta szemét. Ajka megnyílt s gyöngyfogai mögül apró, tüzes sóhajok törtek elő. És még három szó:
 — Végre egy férfi!...
 (Folytatása következik.)

mely földpát tartalmú kőzetek elmulásából keletkeztek és ezt röviden egy kínai hegy nevével kaolinnak szokás nevezni. Ezen az anyagon kívül még más anyagok is jönnek hozzá.
 Az agyagnak éppen az a tulajdonsága, hogy könnyen formálható, onnan ered, hogy semmi-féle szilárd, darabos alkatrész nem fordul elő benne. Ez a formálhatóság teszi azután lehetővé, hogy elsőrangú remekeket lehet belőle előállítani. Ezt az anyagot különbözőképpen lehet formálni. Vagy úgy, hogy tejszerű folyadékba felhígítva gipszből való mintákba öntik, — ez az öntés útján való előállítása a tárgyaknak, — vagy keményebb állapotban, mert az agyag ujjal mintázható anyag lévén, a fazekas alakíthatja a fazekas-korongon.
 Hogyha a tárgyak a levegőn kellőleg kiszáradtak, kiégetik az égető kemencében, mely a legtöbb gyárban ma az úgynevezett sèvres-i alakjában használatos. Ez semmi egyéb, mint egy nagy körös építmény, a mely felül kupolával van beboltozva, az oldalain nyílások vannak, a hol a tárgyakat be lehet rakni. De a tárgyakat nem úgy rakják be, a mint megmintaiva elkészültek, hanem chamotteból, tudniillik tűzálló anyagból készült tokokba, skatulyákba rakják azért, hogy a tűz kor-

kitéve. Régebben csak egy szint ismertek, a mely ezt a hőmérséklet kiállja, a kobalt festéket, újabb ismerünk több olyan festőanyagot, a mely ily természetű. A festés műteremben történik, a hol egymás mellett dolgoznak a festők, ráfestve a kívánt mustrát vagy természet vagy saját kompozíciójuk után, vagy pe-

kedik, a tárgy felületéről tehát könnyebben lepompik. A disz, különösen olyankor, a mikor tömegprodukcióról van szó, nem festés útján, hanem levonatok útján kerül a tárgyra. Így díszítik a tömegporcellánt, a mely a kereskedésbe jut és a melyet jórészt használni szoktunk. Ezek a festékanyagok terpentinnel

A nagy sziklacsoport.

A madár-ház, előtte a tó.

Az elefánt és viziló háza.

A BUDAPESTI ÁLLATKERT ÉPÍTKEZÉSE. — Balogh Rudolf főlévőtelei.

mozó lángja ne érje. A kellő meleg azért a kiégetéshez szükséges mennyiségben hozzájut, mert e tokok lyukacsosak. Ez a kemence tulajdonképpen emeletes. Az alsó részbe rakják be a nyers anyagokat, a felső részben pedig a mázzal borított tárgyakat égetik. Ezek a porcellán tárgyak ugyanis, a melyek itt kiégettetek, még nem áttetszőek, hanem kissé lisztes felületűek. Ez a biscuit vagyis porcellánésérép, a mely használatra még nem alkalmas, hanem előbb mázzal kell borítani. A máz lényegileg semmi egyéb, mint a porcellánanyag hígítva és némileg összetételében változtatva. A bevonás úgy történik, hogy a tárgyat a tejsűrűségű állapotában hordóba öntött mázba belemártják. Ha már most az a tárgy így mázzal be van vonva, akkor bekerül a kemence emeleti részébe és itt kiégetik; ez a kiégetés körülbelül 1500—1600 foknál történik. Ilyenkor a nagy nyílásokat befalazzák és más négy oldalon levő tüzelőhelyen szénrel tüzelnek, miáltal a kellő hőmérséklet előáll.
 Ha egy ilyen tárgyat festeni kell, az kétféleképpen történhetik. Történhetik máz alatti és máz feletti festéssel. Ez lényeges különbség, és ez adja meg a régi és modern porcellán közti különbséget. Ugyanis, hogyha máz alatt akarjuk ezt a tárgyat festeni, akkor a kiégetés után, a mikor a kemence alsó részéből kikerül, festik be a tárgyat. Aztán a tárgy befestés után bejön a kemencenek felső részébe és ott ismét 1500—1600 foknál lesz

dig sablonokat használva. Befestik a tárgyat, még mielőtt a máz rákerül és azután kiégetik. A máz feletti festésnél csak a kiégetés után történik a festés, ha a tárgy már mázzal be van vonva. Ezek a színek sokkal élénkebbek, sokkal több szín áll a művész rendelkezésére, de a porcellán anyagának még sem annyira megfelelők. Ez a festék tudniillik sokkal kisebb hőmérsékletnél égettetik rá a tárgyra a máz felett. Ez kis domborulat gyanánt kiemel-

különböztetünk meg, a valódi a fényes aranyat, ezt az olcsóbb tárgyakon alkalmazzák. Így nagyjából a technikai előállítást megismertette, áttérhetünk az egyes modern termékekre és pedig elsősorban arra a gyárra, a melynek tulajdonképpen a porcellánművészet megújítását köszönhetjük. Ez a koppenhági királyi porcellángyár, mely 1785-ben keletkezett. Királyi tulajdon volt. Később, a hatvanas években, az állam rossz anyagi viszonyai

* Az Iparművészeti Múzeumban február 26-ikán tartott előadásból.

SÉVRESI TÍPUSÚ PORCELLÁN-ÉGETŐ KEMENCE.

KORONGOZÁS LÁBKORONGGAL.

MODERN PORCELLÁN-KÉSZÍTÉS.

miatt magánkébe került. Egy vállalkozó, majd később egy részvénytársaság, az «Alumina» vette kezelésébe és tulajdonképpen innen kezdődik virágkora és innen datálódik a modern porcellán. Főleg egy művésznek, a gyár művészi vezetőjének, Krogh Arnoldnak köszönhetünk rendkívül sokat, a ki 1885-ben lépett a gyár szolgálatába, tehát most 25 esztendeje. Az összes művészi folyóiratok nagy elismeréssel, szép illusztrációk és ismertetések kíséretében emlékeznek meg arról a szerény emberrel, a kit idáig Dánia határain kívül nem igen ismertek épen szerénységénél fogva. A kopenhágai akadémiát végezte, építész akart lenni, kortársa volt Nyropnak, a híres építésznek és Krøyernek, a világhírű festőnek, a kikkel jó barátságban is volt. Philip Schouh, a ki a gyár akkori igazgatója volt, véletlenül folytán megismerkedett Kroghal és benne olyan emberre lelt, a kit alkalmasnak talált arra, hogy a gyár művészi vezetője legyen. Csakugyan be is lépett Krogh és nagy buzgalommal látott a porcellán tanulmányozásához, melylyel addig egyáltalán nem foglalkozott. Tanulmányutakra ment. Tanulmányutain megismerkedett a japán művészet termékeivel, a melyek akkoriban, de már korábban is meg lehetős számban jutottak be Európába, főleg a japán nemesség elszegényedése folytán. Megismervén ezeket a művészi termékeket, ezeknek a nyomán újjá teremtette az európai porcellánművészetet. A míg régebben a porcellán felületét gazdag színekkel díszítették, addig a modern porcellánál ezt nem találjuk. A modern porcellán főleg alakítás tekintetében az egyszerűség jellemzi. Ez az egyszerűség az anyag természetének, valamint a japán művészet hatásának következménye. A kopenhágai porcellángyár nagyhamar világhírre tett szert. Krogh volt az, a ki meghonosította a máz alatti festést, mely mint már előbb említettem, oly annyira megfelel az anyag természetének. Jeles művészeket nevelt és azok kívül jeles művészekkel dolgozott, olyanokkal, a kik nem tartoztak a gyár kebelébe, hanem azon kívül dolgoztak, mint szobrászok vagy festők. Egy ilyen alkotás látható egyik képünkön. Falusi asszonyt ábrázol, a mint fejéhez készül. Thomsen mintája után készült. Ő kiváló szeretettel foglalkozik a népies alakokkal. Általában jellemző a kopenhágai porcellán termékekre, hogy előszeretettel foglalkoznak a népi alakjaival, azonkívül azzal az állat- és növényvilággal, a mely Dániában található. Az emberi alakok mellett szívesen foglalkoznak a művészek állatalakok mintázásával.

A művészek bizonyos mértékben stílzálnia kell az állatot úgy a mintázásnál, mint főleg a színezésnél. Természetű nem lehet a szín, a mint máz alatti festékeket alkalmazunk, csak jelzi a természetes színt és ez bizonyos meseszerűséget kölcsönöz a tárgynak. Készít a gyár ezeken kívül díszedényeket és használati tárgyakat is, a melyeken egyszerű kompozícióban hazai növények vannak felhasználva. A növényeknek ilyen alkalmazása, mint dísz, japán határról tanuskodik. Ugyanis Japánban az edények felületét sík díszítmenyek tekintik, nem árnyékoltan ábrázolják a dísz, hanem csak egyszerű tónusokkal és csak helyenként, a hol az edény felülete és alakja ezt megkívánja, alkalmazzák a díszítmenyeket. A kopenhágai királyi porcellángyárnak csakhamar nagyon erős versenytársa akadt Bing és Gröndahl gyárában, melyet 1853-ban alapítottak Dániában. Először keresztül ment e gyár a kísérletezések különböző fázisain, míg végre megtalálta azt az utat, a melyen haladnia kell és ez ugyanaz volt, mint a királyi porcellángyár útja. Nagy szerencséje volt, hogy ugyancsak kiváló művészembert sikerült megnyernie. Ez Pietro Krohn volt, a ki a gyár vezetését ugyanakkor vette át a mikor Krogh a kopenhágai gyárba jutott és azt nagy energiájával modern útra terelte. Ők is áttértek a máz alatti festésre és hasonló sikerrel dolgoztak. Jellegzetesek az ő tárgyaikon a domború virágábrázolások.

Dánián kívül még egy gyárnak, a stockholmi Rörstrand gyárának van nagy érdeme a modern porcellánművészet fellendítésében. Itten jellemző sajátosság az, a mit már előbb is említettem, — de a mi itt még túlyomóbb megnyilvánulásban fordul elő — hogy az edény felületén levő virágok és növények plasztikusan domborodnak ki; a színezés is élénkebb. Jellemző erre a gyárra egy finom zöldes tónus, melyet valamennyi edényen megtalálunk.

A kopenhágai gyár sikere természetesen maga után vonta azt, hogy a többi európai

gyárak is követték ezen a téren. Először Meissen ébredt öntudatra és sikerül neki számottevő gyárává lennie a modern porcellánművészetnek, hogy nagy, régi híréhez és nevéhez méltóképpen a modern művészet terén is szolgáljon. Ezt a gyárat tudvalevőleg 1709-ben alapították. A XIX. században nagyon alacsony fokra süllyedt a porcellánkészítés művészeti tekintetben, de a legutóbbi időben, főleg a párisi kiállítás óta, ez a gyár is, főleg külső művészek segítségével igyekszik elérni az éjszaki gyárakat és mostanában forgalomba kerülő gyártmányai mutatják, hogy ez tényleg sikerült is neki. A kis plasztika terén kis szobrocskákat, állat-alakokat és főleg gyermek-alakokat ábrázolnak.

Ugyancsak az állatalakok terén igyekszik Meissen méltó alkotni a kopenhágai gyár termékeihez. Ezek az alkotások eltérnek az éjszaki alkotásoktól, a mennyiben itt már sötétebb színeket látunk, melylyel ők visszatérnek a máz feletti festéshez, azért, hogy élénkebb, mélyebb színeket is alkalmazhassanak. Nemcsak ilyen kis plasztikai tárgyakat, hanem használati tárgyakat is készít a gyár.

Természetesen Meissen példáját a többi gyár is követte, bár jóval később. Különösen Berlin hagyta nehezen ott a régi megszokott utat, nehezen tért át a modernsége. De látta, hogy ha boldogulni akar, szintén kénytelen lesz erre az irányra térni és ez 1900 után meg is történt. Különösen egy művészeket köszönhetők sikerei és ez Schmuz-Baudis, a ki egyéni magában a technikához értő embert a művészettel, különösen alkalmas arra, hogy a gyár művészi vezetője legyen. Ő már régebben foglalkozik porcellántermékek előállításával, de csak 1908 után került a gyár élére és ez meg is látszik a gyár termékein. Ő is a máz alatti festést alkalmazza. Meg kell jelezni, hogy a mikor a máz alatti festésről beszélünk, tulajdonképpen tévesen nevezük ezt festésnek, a mennyiben e festékek nem esetlenül való festés által kerülnek a tárgyra, hanem úgynevezett permetezés által, ép úgy, a hogy a virágokat szoktuk permetezni és pedig légnymás segítségével. A nem kívánt részt lefodók és a többi részt azután permetezik. Ez teszi lehetővé, hogy oly finom árnyalatok keletkezzenek, a minőket esetlenül nem lehet elérni,

mert az alapanyag nagyon nedvszívó és a nedvességet hamar kivenné az esetből.

A legutolsó német gyár, a mely áttért a modernsége, a nymphenburgi, a melynek szintén jó híre volt a múltban. 1761-ben alapították, régebben királyi gyár volt, 1862 óta azonban magánvállalkozó kezében van. Ugyanazt a módszert követte, mint többi társai, hogy külső művészekhez fordult, a kik szép mintákat és díszítéseket terveztek a gyár számára.

Eddig a német gyárakkal foglalkoztunk, most pedig áttérünk Franciaországra és pedig Franciaországban Sévres-re, a mely a porcellánművészetnek régi világhírű helye. Sévres eleinte azon a nyomdokon haladt, a melyet Kopenhága követett, később azonban neves művészek és kiváló vegyészek érdeméből önálló úton olyan alkotásokat hozott létre, a melyek már nem a kopenhágai hatás alatt keletkeztek, hanem teljesen elütve, a francia szellemnek önálló alkotásai. A biscuit, a mázatlan porcellán, itt már régi idő óta készül. Ennek a tradíciónak folyománya, hogy ők a modern korban is ezt az anyagot karolták fel előszeretettel főleg asztaldísznek, a mint régebben divatban volt az, hogy az asztalokat ilyen porcellán-szobrocskák, illetőleg egész nagy jelenetekkel díszítsék. Természetesen nem csak a szobrocskák, hanem a használati tárgyak terén is újakat alkotnak. És pedig főleg nagy sikert érnek el kristályos mázokkal. Hogy világhírű nagy művészek sem áttalnak a porcellánhoz leszállani, azt az egyik képünkön bemutatott váza mutatja, a mely Rodin rajzai után készült. Hogy kiváló erőket nevelhessen, iskolát alapított a gyár, melyben a porcellánkészítés minden titkát tanítják. Szürke képeink természetesen nem adhatnak fogalmat arról a szép színhangulatról, mely e tárgyakat jellemzi.

Európa keleti részében, Szentpéterváron is jó ideje áll fenn egy gyár. Ez a gyár a XVIII. században alakult, de tulajdonképpen nem volt egyéb, mint a sévresi gyárnak fiókintézete, a mennyiben francia művészek dolgoztak benne. Körülbelül a modern korban is ugyanazt mondhatjuk el róla, bár azért igen jeles kis plasztikai és más termékeket hozott létre. Magyarországon is történtek kísérletek, hogy a porcellánművészetet modernizálják, és pedig Herend próbálkozott meg ezzel és egy sereg diszedényvel vett részt a párisi kiállításon. Elég elismerést is aratott, azóta azonban semmi öröndetes sem történt ezen a téren. Újabbban a budapesti Hüttl Tivadar-féle gyár igyekszik

KORONGOZÓ TEREM.

legalább a használati edényeket művészivé tenni és egy neves művészünk, Horti Pál által tervezett díszítéseket alkalmazott a tárgyakon. Csányi Károly.

RÉGI HÁZ RÉGI LAKÓJA.

Elbeszélés. — Irta Krúdy Gyula.

Csilagszem egy régi budai házikóban lakott azon a tájon, a hol az utcák a föld alá bújnak és a házikók ablakai a föld szintjével egy vonalban fáradtan pislognak, mintha tökéletesen megunták volna életüket azóta, mióta nem Ali Mustafa basa parancsol Budán. Itt lakott Csilagszem, egy olyan házikó hátulsó részében, a hol lépcsőn kellett lemenni a szobába és az udvar olyan mély volt, mint valamely verem. Csak a kövek voltak jó, kemény

koczkakövek az udvaron, nem koptak el annyi százesztendő annyi lépései alatt, csupán barázdák támadtak azokon a helyeken, a merre legtöbb jártak az emberek az udvaron keresztül. A sarkantyús csizmák és török-papucsok, fatalpú cipők és mezitelen lábak, a melyek százesztendők alatt végigcsendültek, tovaszoztak vagy általkopogtak a bazalt köveken, nyomukat a kőben hagyták. Az udvarban található ajtókat valamennyijéhez kivájt barázdá vezetett, a melyen vígan szaladt tova az esővíz is. Egyik barázdát mélyebb volt, — a merre nagyon sokat jártak; a másik barázdát csak alig volt észrevehető a bazalton, csupán a benne elfutó esővíz mutatta, hogy arra, a hol most szürke fal emelkedik, valamikor ajtóknak kellett lenni, a melyet valamely okból egykor befalaztak. Valaki nem akarta, hogy más is átlépje azt a küszöböt valaha, a melyet ő átlépett...

A legmélyebb barázdát ahhoz az ajtóhoz vezetett, a mely mögött Csilagszem, az elszegényedett költő lakott, a ki két esztendeje abból az okból nem jött át Pestre a hidakon, mert nem volt télkabátja.

Csilagszem olyan szegény költő volt, a milyenhez fogható a mai világban már alig van fogalmuk a polgároknak. Nagypapánk és többi őseink korában viseltek a költők olyan rongyos cipőt, a milyen Csilagszem viselt. A kalapjáról pedig csak azt lehetne mondani, hogy az már nem is volt kalap. Csilagszem egyéb szempontból is hasonlított egy itt felejtett emberhez, a kinek körülbelül száz esztendő előtt el kellett volna már menni a farkasréti temetőbe, de valami véletlen folytán itt maradt és mint szökésben, bujdosásban lévő emberhez illik, nemcsak a halál, de az emberek elől is elrejtekedett. Összes fekete szakállát már az utcácska legőregebb emberei is ismerték és vékonyka, a fal mellett lapító alakja, bozontos barna haja, a melyet csak alig kezdett ki az idő, valamint a föld felé meresztett bánatos tekintete arról beszélt, hogy Csilagszem még abban a félig rombadótt világban sem érzi egészen jól magát és újmódiának látja a szomszédok süvegeit, a melyeket azok nagyapjuktól örökölték. Csilagszem száz esztendővel későbbben élt mindig és éjjelente, mikor a hold fénye szüremlett alá a mely udvarba és odafent, mintha az emeleten történe, a baktek lépései kopogtak, Csilagszem kinyitotta az ablakot és a barázdát nézte, a mely ajtajához vezetett és mély volt, mintha ebben a szobában osztogatták volna valamikor a pénzt Budán.

Csilagszem — igazi néven Papugycai Bálint, — azt gondolta magában, hogy ebben a

FESTŐ MŰTEREM.

MODERN PORCELLÁN-KÉSZÍTÉS.

KOPENHÁGAI ÉS BING ÉS GRÖNDAHL-FÉLE VÁZÁK DOMBORÚ VIRÁGOKKAL.

szobában valamikor és mindig egy szép leány lakott és annak a tiszteletére vajták ki a bazalt-követ a sarkantyús csizmak és piros boeskorok. Szabadidejében — ebben az egyben milliomos volt, — különböző neveket látta el a szép leányt, a ki száz esztendőig itt lakott és Budáról hozzásereglettek azok, a kik talpas lábbelit viseltek. Lehet, könnyen lehetséges, hogy épen azért lett olyan mély a barázdá az ablak alatt, mert a szép leány nagyon erényes volt. De épen olyan könnyen lehető az ellenkezője is ennek. Csak a nagyon erényes, vagy a teljesen erénytelen nőnek az ablaka alatt keletkezik ösvény a férifiléséktől. Egyszer azt gondolta Csillagszem, hogy Alizának hívták a szép leányt és eredetere török volt; és fekete szemű, fekete haja és fehér válla volt, a mely dolgok bizonyos jeleken árnyék alakjában újra jelentkeznek a falon. Máskor egy régi budai koresmáros menyecske-lányát vélte a szoba egykori lakójának, a kinek kedvéért a Ráczvárosból is eljöttek idáig a legények; mert Csillagszem szerette a régi budai koresmárosokat. Ambátor az is meglehet, — mint késő őszszel szokta gondolni Csillagszem, — a szobácskában, a hol a zöld eserepállya repedéseit át villogva mutatkoztak a rózsá lánjai és a falban egy kölcza volt, a melyre egykor a vendégeket ültetni szokták; a pizkos barna bolthajtásból félelmetesen szegeződött lefelé egy nagy kampós vasszög és a sarokban megállva, hallani lehetett valamely földalatti üreg bűgását; a szobácskában egy vén banya lakott, a ki itt fonogatta guzsalyján mindazokat a budai boldogságokat és boldogtalanságokat, a melyek az ördögtől és a boszorkányoktól valók. De ezt csak olyankor gondolta Csillagszem, a mikor nagyon szomorú volt és hiába járta be

a környékbeli és környékentüli kiskoresmákat, hogy barátaira akadjon, a kik egy pohár borral megkínálják. A bor általában nagyon fontos szerepet játszott abban a körülményben, hogy Csillagszem milyennek képzelje el lakása egykori lakóját. A régi lakó külseje, viselkedése és jelleme a borok minőségére szerint változott. A vörös, az igazi sashegyi vörös volt az a hatalmasság, a mely arra kényszerítette Csillagszemet, hogy néha-néha felajazza lantját és dalt írjon egy ismeretlen török leányhoz. Máskor, a fanyar újbortól, szöke és kékszemű leányzó várta otthon Csillagszemet a vasrostélyos ablak szobában és odakünn, valahol messzire egy régi budai öreg koresmáros veszekedett dörmögő hangon, míg az ablak alatt színes ingű ráczlegények guzliczát pengettek. A legrosszabb napok természetesen azok voltak, a mikor az öregasszony fonogatott a sarokban és Csillagszem elborulva hajította tenyerébe homlokát a hideg eserepállya szomszédságában.

Igy élt Csillagszem sok-sok esztendőig. Lehetett tán már kétszáz esztendő is ezenközben.

Egy tavaszi napon esákányos emberek jelentek meg Budának azon részében, a hol a esákányt a falak addig hírből sem ismerték. A házikók lehetőleg elbújtak a föld alá és az ablakocskák dehogy is mertek volna pislogni

felfelé. A falak a esákányok alatt rendre le-düledeztek.

A viskó, a melynek udvarán egy Csillagszem nevű költő szintén közremunkálkodott abban, hogy a bazaltban mélyebb legyen a barázdá egy régi szép leány ablaka alatt, ugyan-csak arra a sorsra jutott, mint társai. Csillagszem más vidékre költözött és miután kedvesei — a török leány, a szöke koresmárosné elmaradtak mellőle, — hirtelen megöregedett. Olykor még a fonogató vén banyát is visszakívánta, de többé már őt sem láthatta. Költészete elvesztette műzsáját és sirásó lett a Farkasréten.

HEVESI LAJOS.

1843—1910.

Hevesi Lajos, kinek öngyilkossága idehaza is nagy és mély megdöbbenést keltett mindennél, a hol munkásságát ismerték, egyike volt azoknak, a kiket a magyar szellemi élet vesztésszámlájára kell írunk. Magyarának született, annak is érezte magát mindhalálig s mégis a bécsi német művészet szolgálatában küzdött egy életen át. Nem azért, mintha nem lett volna meg benne a ragaszkodás hazájához, hanem azért, mert idehaza nem találta meg a teret, a hol egyéniségét kifejtse. Teljes lélekkel műkritikus volt abban a korban, a mikor a magyar művészet még csak kezdett pályáiból kibontakozni s egyáltalában nem adott alkalmat a tevékenységre annak, a ki művészeti mozgalmak úttörője és harciosa akar lenni. Az olyan egyéniségnek, mint ő volt, erős, eleven, változatos, önmagában mindig megújuló kultúrlet kell, hogy lélekezni tudjon. Idehaza pedig ezt nem találta meg s a szellemi elesenevészedés elleni védekezés volt, mikor Bécsbe tette át munkássága terét, a hol régi nagy művészi hagyományok alapján állhatott s belemertülhetett a jelen művészeti mozgalmainak hullámzásába. Az összeköttetést azonban hazájával sohasem szakította meg; szellemi életünk s kivált irodalmunk és művészetünk fejlődéséről olyan pontosan volt mindig tájékozva, mint az idehaza élők közül is csak kevesen. S ha bármikor alkalma volt Bécsben irodalmi vagy másféle szolgálatot tenni magyar embernek vagy törekvésnek, mindig önzetlenül, teljes buzgalommal állott rendelkezésre.

A magyar irodalomban egy nevezetes munka őrzi meg emlékezetét: a *Jelky András kalandjai*, maig is legkitűnőbb ifjúsági iratunk, a melyet ifjúságunknak már második nemzedéke olvas szeretettel és érdeklődéssel s mely külföldön, főleg Németországban és Finnországban is rendkívüli elterjedésre talált. A mi ifjúsági irodalmunkban, a hol oly sok a selejt s oly kevés az igazán kiemelkedő mű, a *Jelky András* révén Hevesi Lajos mindig az első, a legjelesebb alkotók sorában fog állni. Ifjabb éveiben, mikor még Budapesten élt, sok tárczát, elbeszélést adott ki lapokban magyarul is, 1875 óta azonban, hogy Bécsbe került, alig van magyar írása. A legutolsó körülbelül az,

mely lapunkban jelent meg Erzsébet királyné halálakor, a királyné lajzi majorjáról.

Német nyelvű munkássága rengeteg terjedelmű; azok közé tartozott, a kik csak azért élnek, hogy dolgozzanak. A bécsi képzőművészet és színház minden jelenségében részt vett mint kritikus harminez éven át; ezenkívül nagyobb műtörténeti munkák egész seregét adta ki, elmés, humoros novellákat írt s hét-ről-hétre tárcza-tudósításokat írt a «Pester Lloyd»-ba a bécsi szellemi élet főbb jelenségeiről. Ismereteinek sokoldalúsága ép oly bámulatos volt, mint fogékonysága. Alig van tere a tudománynak, a hol otthon ne lett volna s ez a sok ismeret mind össze tudott forni egyéniségével, hogy alapjelmét adja írói arculatának. Meg tudott érteni és fel tudott fogni minden új szellemi mozgalmat, sohasem állapodott meg, soha nem mondta ki a *ne tovább*-ot, mindig vele haladt a fejlődéssel. S mivel ez természetéből folyt, veleszületett fogékonyságából, folytonos átalakulása természetes fejlődésnek tűnt fel, a mint hogy az is volt. Journalisztának született egész lény szerint, ezért tudott úgy benne élni az események sodrában, vele haladni a fejlődéssel, megérteni mindent, a mit az élet elébe vet. Az igazi journalista kíváncsisága és érdeklődése minden iránt, a mi a jelen élethez tartozik, szintén a vérében volt, ezért is tanult olyan sokat s ezért nézte a multat is mindig a jelen szempontjából. S az a rengeteg ismeret, a mit egy élet folytonos tanulmányozása során összegyűjtött, mindig rendelkezésére állott, ha szüksége volt rá. Ezek a tulajdonságai tették a legelső journalisták egyikévé s született tárczaíróvá, Bécs művészeti mozgalmainak fontos tényezőjévé, a modern művészeti irányok diadalra juttatásának egyik fő harciosává.

Ha németül írt s Bécsben élt is három évtizedig, a bécsiek mindig magyarnak tekintették, a mint hogy ő is mindig előtérbe állította magyar származását. Sajnálunk kell, hogy az a hatalmas erő, a mely benne rejtett, nem a mi szellemi életünk javára értékesült, de ez csak halála miatti elszomorodásunkat fokozza.

FARAGÓ GÉZA KIÁLLÍTÁSA.

A Nemzeti Szalon erszébettéri helyiségeiben Faragó Gézának száznál több stilizált táj és figurális festménye, plakát-tervezete, mese és karrikatúra illusztrációja, ezenfelül néhány tuczat színpadi jelmez-rajztervezete, sőt néhány

HEVESI LAJOS.

a valóságba átvitt fantasztikus jelmeze, színpadi vagy álarozos bála alkalmas kosztümök vannak kiállítva.

Faragó Gézát eddig általában mint ügyes Mucha tanítványt ismertük, a ki érdekes, néha poétikusan is ható groteszk, stilizált plakátjaival, színes, bizarr karrikatúráival vonta magára a figyelmet. Ez a művészete nem volt épen eredetinek nevezhető, mert erősen a világhírű cseh származású plakátfestő és meseillusztrátor: Mucha hatása alatt állott. Faragó Géza mindazáltal érdemes követője a cseh mesternek, kinek rajzaiért és plakátjaiért tíz év előtt Páris rajongott, habár nem éri is el mestere klaszszikusnak nevezhető vonalrajztudását, graeciozítását.

Faragó is, miként Mucha, kompozícióiban nagy súlyt helyez a vonalak ritmusára, a színteltek és tónusok átmeneteit egyszerűen kiküszöböli, a jelenségeknek csupán körülkontúrozott síkjait, tehát a tárgyához alkalmas lényegét örökíti meg, ezáltal minden munkája, legyen az tájkép, udvarrészet, meseillusztráció, vagy plakát, erősen stilizált. A természet formáit és vonalait s stilizáló művelésén keresztül vetíti vászonra, a hol pedig ettől eltér és a természetet a maga naturalista valóságában akarja megközelíteni, miként néhány studium-szerű fejtanulmányánál, ott gyengének mutat-

kozik. A feltónusok és átmenetek nem sikerülnek neki.

De annál meglepőbbek üdéséget és poézist árasztó napsugaras tájképei, virágcserepes, muskátli, oleanderes falusi udvarrésztetei. Szinte elfelejtjük, hogy e tájképei is erősen stilizáltak, hogy nélkülözik a reális illuzió-keltéshez szükséges feltónusokat. Ilyen sikerült napfényes tájképe pl. a 18. számú: *Virágos udvar Kisoroszin*, az 5. sz. *Makrajék* portája Kisoroszin, a 8. sz. *ösv. Katáné udvara* (Budapest székesfőváros tulajdona), a 24. számú: *Hunyor István udvara Szolnokon*, stb. Nagybbszerű mesehangulatú tájképe a 47. sz. *Virágzó ják*, a hatyru-tavas háttérrel. Minde festményei tempera festékekkel készült képek.

Figurális dolgai közül érdemes mű a 12. sz. *Béthy Baba portréja*, 6—7 évesnek látszó lányka biedermeier korabeli ruhában. Realisztikusabb a 16. sz. *Kutyák Nána képmása*, a mely kevésbé stilizált festmény tulajdonképpen ünneppon templomba induló menyecskét ábrázol. Tájképekbe festett zsánerjelenetei a 15. sz. *Bárkavontatás a Dunán*, és a 13. sz. *Hazatérő bucsusok* szintén tehetséges dolgok.

Mesészerű festményeiben nem annyira a fantázia mélységeivel éri el a hatást, miként ezt pl. a németek nagy mesefestőjénél, Moritz von Schwindnél láthatjuk, hanem bizonyos formai, ornamentális ötletességgel és színsikjainak érdekes egymás mellé kombinálásával. E külső eszközökkel, melyekhez eléggé fejlett vonalritmus érzéke is hozzájárul, végeredményben szép hatást tud elérni. Legfeltűnőbb dolga e téren a nagyteremben levő 14. sz. *Hol volt, hol nem volt...* című triptichon, tempera-festmény, a mely a sárkányölő lovagot és a királykisasszonyt ábrázolja. A 9. sz. *Nocturne* és a 86. sz. *Hegedűlő leány* is jobbra e mesészerű zsánerbe tartozik. Vonalszépségek tekintetében kissé gyengébbnek találjuk a 19. sz. *Genováva* című dekoratív kompozíciót, ellenben üde színeivel feltűnik a 36. sz. *Szent Erzsébet*.

Plakátfestményei közül említésre méltó az *Operabábi Plakáttervezet*, valamint néhány sör és pezsgő plakátja.

A 105. sz. *Tűkör előtt álló nő* (Biedermeier) mint interieur festmény érdemel említést.

A vörös teremben látható egy sereg szatirikus karrikatúra festménye. Ezek között ügyes dolog: a 78. sz. *Simbólista* című gouache, a mely tulajdonképp a festő torzított önarcképe, a mint festőállványa előtt valamely értelem-

FEJŐ ASSZONY SZOBROCSKÁJA THOMSENŐL. (Kopenhága.)

VÁZA RODIN RAJZA UTÁN: AZ ELEMEK. (Sèvres.)

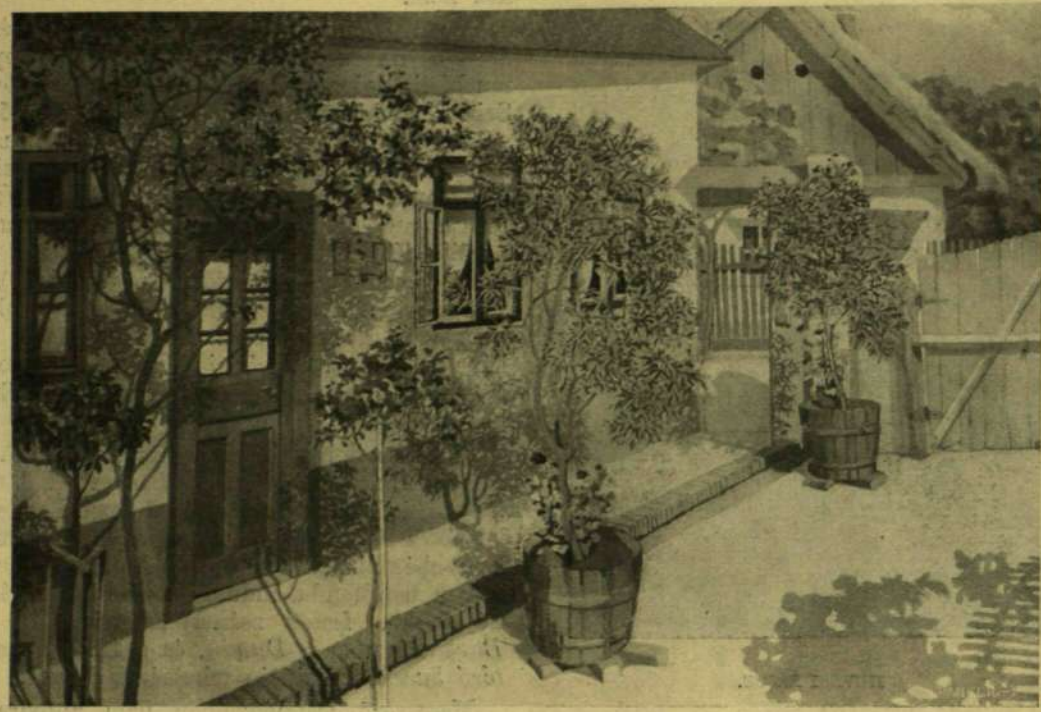

KAKAS E. HÖSELTŐL. (Malsen.)

MODERN PORCELLÁNOK.

FARAGÓ GÉZA KIÁLLÍTÁSÁRÓL A NEMZETI SZALONBAN. — HOL VOLT, HOL NEM VOLT.

VIRÁGOS UDVAR KISOROSZIBAN.

nélküli égi angyalok és reális utcai alakok által alkotott lehetetlen csoporttal, valamely lehetetlen, erőszakolt, divatos szimbolista jelenetet akar a festő kifejezésre juttatni. Ugyanez teremben a 69. sz. *Diplomaták* című vízfestmény is megemlíthető. Végül az ugyan-csak e teremben lévő 85. sz. *Vasárnap délután* (Gouache), a mely falusi ház előtt tereferelő parasztasszonyokat ábrázol, mint zsánerkép, friss színeivel köti le figyelmünket. Általában e tárlat mint különlegesség is figyelmet érdemel.

A 'CHANTECLER' ÖSEI.

Most, hogy a szerencsés kezű Edmond Rostand-nak, a francziák ez irigvelt nagy lírikusának legfrissebb mesterműve, a *Chantecler*, nem kevés zajjal neki indult világhódító körútjának

X. századbéli kezdetleges irodalmi dolgozatnak még korántsem a Rostand-féle *'Chantecler'*: a büszke kakas, hanem egy fiatal és nagy reményekre jogosító — borjú a főhőse, mely a végtelenségig unalmas rigmusokban deklamálja el a fogságból való kiszabadulásának megható történetét s melyről a jámbor szerző már jó eleve kiköti a még jámborabb olvasónak, hogy ez a fiatal borjú alakjában csakis őt, az istenfő szerzetest tekintse. A mi aligha kerülhetett valami nagy nehézségbe az *Eebasis Captivi* élvezőinek.

1150 körül aztán valamelyik genfi kolostor barátságatlan cellái közül napfényre kerül a később oly általános népszerűséget arató latin hősköltemény: a *Reinhardus Vulpes*, melyben már szintén feltalálhatjuk első esirait Rostand mostani műremekének. A XII-ik század irodalmának akkori ünnepe Rostand-ja: a jó *Nivardus* meglehetősen nagyszabású művet alkotott; 6,600 versben tizenöt mesét mond el, melyek mindenikében a róka (*Reinhardus*) és a farkas (*Isengrimus*) játsszák a főszerepet. Azokban a furcsa kalandokban, melyekkel a szemfüles és ravasz róka koma hozakodik elő, — sokszor meglepően ügyes szatírával, — az állatok királyának, az öreg oroszónak udvarában: élénk tárlat az emberi élet sokféle fonákja és ostobasága. S miután *Nivardus* kortársai s később az utódok is az emberi élet való mását látták a *'Reinhardus Vulpes'*-ben, nem lehet csodálni, hogy minden akkori számottevő nemzet igyekezett e művet fordításban megszerezni magának, vagy annak hatása alatt azonos szellemű eredeti eposzt alkotni. Így aztán a róka főalakja körül egész hatalmas irodalom keletkezett.

Legvirágzóbb és legkiterjedtebb volt ez az irodalom Franciaországban, hol a XII. század közepétől a XIV. század második feléig több mint harmincz különböző költői mű foglalozik a *'Maitre Renard'* alakjával mintegy 30,000 versben. Legtöbbje a XIII. században keletkezett. Ekkor írták azt a *'Róka ítélte-tése'* című, 200 versnyi eposzt is, melyben legelőször találkozunk a *Chantecler* (hangos szavú) alakjával, melylyel szemben a rókának minden ravaszága és fufangja csütörtököt mond. Ugyanígy van ez a *'Renart zarándok útja'* és a *'Renart megkoronáztatása'* című

darabokban is. Túlyomó bennük a szatirikus elem, melynek czélpontjával hol a társadalom különféle félszégei, hol pedig — különösen az utóbb írottakban — a kolduló szerzetesek visszaélései, meg a magasabb rangú papság akkori erköletelenségei képezik. Emberek szerepelnek bennük az állatok képében s e tekintetben azok a középkori poéták már alaposan tovább is mentek Edmond Rostand-nál, mert például a már említett *'Róka ítélte-tése'* című darabban a harcziás kutyák csupa fegyveres, pánczélos kakast, tyúkot, nyulat szalasztanak meg amúgy isten igazában és a teljesség okából — lóháton.

Mennyiség dolgában — és alighanem a minőségre nézve is — Németország sem marad hátról a Rostand hazája mellett. Nem sok idő múlva a *Nivardus* említett eredeti felfogását eposzának megjelenése után, még a XII. században megírja a manapság már teljes feledésbe ment német egyházi atya: Heinrich der Glichesaere a maga *'Reinhart'* című költeményét, mely valójában a legősibb német állateposz. Kár, hogy csak egyes jelentéktlenebb töredékek maradtak meg belőle az utókorra. Irodalomtörténeti szempontból azért is van még különösebb fontossága a jó Glichesaere poémájának, mert a nagy Goethe állítólag ennek alapján írta meg az ő jól ismert *'Reinecke Fuchs'* című jeles szatírját 1794-ben, erősen pellengérré állítván benne korának politikai és vallásos állapotait.

A maga nemében igazán kiválónak mondják azt az állateposzt, mely 1250 körül jelent meg Flandriában. *'Reinaert de Vos'* a címe s még ugyane században teljesen kiegészítette egy Willem Utenhove nevezetű hollandus költő, ki a maga eposzának *'Van den Vos Reinaerde'* címet adott.

Az itt elősorolt költői művekben *Chantecler*, a kakas, ha még nem is fő, de minden-esetre jelentékeny mellékszerepet játszott. Most aztán Edmond Rostand a hangos szavú hőst, a nap keltének büszke hirdetőjét egyszerűen világhírré emelte... *Bendejűz.*

BEÖTHY BABA PORTRÉJA.

KIRÁNDULÁS.

KUTYK NÁNA KÉPMÁSA.

A SZIMBOLISTA.

TÜKÖR ELŐTT ÁLLÓ NŐ.

FERRÉ TEOFIL.

A PÁRISI GYUJTÓGATÓK.

(Az 1871-iki kommun lázadás.)

Ismeretli

(Folytatás.)

RÁKOSI VIKTOR.

VIII. FEJEZET.

Két sötét alak.

Hugó Viktor a *Nyomorultakban* halhatatlanná tette a párisi gamin alakját. A kis Gavroche, elzüllett szülők gyermeke, gazemberek közt nő fel Páris utcáiban, a legnagyobb nyomorúságban. Azonban romlatlan marad s kicsi szívében hősiesség, önfeláldozás és emberszeretet lakik. Lehetetlen mély megindulás nélkül olvasni az apró csirkefogó küzdelmes életét és halálát, mely egy párisi forradalom alkalmával a torlaszon éri őt. A mióta ez az alak él az irodalomban, azóta a gamin kifejezés nem tekinthető becsületsértésnek.

Azért hoztuk ezt fel, mert Raoul Rigault, a kommun rendőrfőnöke s későbbi ügyészére ez volt az egyetlen dicsőre, melyet Garnier fel tudott hozni, hogy tudniillik sok vonás volt benne a párisi gamin karakteréből. Könyvelmü, eredeti, szellemes, vakmerő. Az író talán az is csábította erre az állításra, hogy az összes kommun-veszerek közül ő volt a legfiatalabb. Nem volt még huszonöt éves, mikor tetteiért életével lakolt.

Teljesen hasonló szőrű ember volt Ferré Teofil, Rigault segédje a rendőr prefektúrára, csak az a bizonyos szilaj originalitás hiányzott belőle, mely Rigault-t a többiek fölé emelte. Ferré hideg gyűlölet és kegyetlenség karakterizálta. A kommun utolsó hetének borzalmaiban ez a két ember oroszán szerepet játszott, azért az ő alakjukkal részletesebben foglalkozunk. Megjegyezzük, hogy Ferré se volt több huszonöt évesnél s ő is életével fizetett elkövetett tetteiért.

Ducamp azt mondja róluk, hogy mind a kettőből teljesen hiányzott az erkölcsi érzés, műveltségüket pedig, mint afféle félbemaradt diákok, kocsmái és kávéházi asztalok körül szerezték. Garnier ellenben azt állítja, hogy Rigault atyja részéről, a ki a császárság alatt meglehetősen jól szituált tisztviselő volt, gondos nevelést kapott. Rigault már a császárság alatt nagy szerepet játszott a diáktörténetben, részt vett különböző tüntetéseken s a diákok közt egy republikánus rendőrséget szervezett, mely gyakran nagy sikerrel játszotta ki a császárság hírhedt policziáját. Maga Blanqui is azt mondta róla: *Mint ember, nem egyéb egy közönséges gaminnél; de rendőrnök elsőrangú.* És Blanquinak igaza volt. Rigault nem csak szenvedélyes, de született rendőr is volt. 1869-ben valami tüntetés miatt pörbe fogatván, védő ügyvédje fiatalágát hozta föl mentő körülményül, a mire Rigault közbeszólt:

— Visszaautasítom az önök irlalmát, mert ha majd én leszek hatalmon, nem fogok irlalmat gyakorolni.

A francia forradalom alakjai közül megve-

téssel nyilatkozott Robespiererről, Saint-Justról és Couthonról. Robespierret *fecsegőnek*, Saint-Justot *erélytelennek* találta. Neki két bálványja volt: Hébert és Marat. Az volt a vágya, hogy ezeket utolérje. A királyokat, az egyházat és papjait gyűlölte. Az volt az álma, hogy az utolsó király palástjával megfojtassa az utolsó papot. Páris ostroma alatt tüzértiszti egyenruhát viselt, de a csatateren nem látták. Pedig nem volt gyáva. De föntartotta magát az eljövendő nagy napokra, vagyis arra az időre, a mikor a hatalom az ő kezébe kerül. Ez a nap elkövetkezett márczius 18-ikán. Márczius 20-ikán ő már bent ült a rendőrfőnökség palotájában és szervezte a kommun policziáját. Április 25-ikéig ült ezen a helyen, akkor valami hatalmi kérdésben összetűzött elvtársaival és leköszönt. Azt mondják, hogy mint a közbiztonság legfőbb őre, köréje csoportosult barátaival igen vidáman élt s meglehetősen bőkezűen költött. Előttünk fekszik Martin vendéglős számlája április 22-ig. Ezen a napon a vendéglős a *Préfet* úr konyhájának eddigi ellátásáért 10852 frankot kapott, a mi napi 228 frank kiadásnak felel meg. A számla egyes részletei a következők: Márczius 25, a «tábornok», (Duval) déjeunerje: tizenöt teríték, hetvennégy palack beaune-i bor; április 18: a *Préfet* déjeunerje, tizenhárom teríték, negyvennyolc palack bor, két üveg konyak. Május elseje: a

RAOUL RIGAULT HOLTTESZTE, A KIVÉGZÉS UTÁN.

Préfet déjeunerje, tíz teríték, negyvenkilenc palack bor, három üveg konyak. Megjegyzendő, hogy a rendőrpalota pinczéje tele volt a legfinomabb borokkal s ezt is mind megitták.

Rigault utánozta Hébertet, Ferré utánozta Rigault-t. Ez a Ferré Rigault bálujója és jobb keze, beteges külsejű, alacsony, sápadt, rövidlátó fiatal ember volt. Azt a benyomást tette a szemlélőre, hogy mint koraszülött jött a világra s ezt máig nem tudta kiherverni. Külsejének kellemetlen hatását fokozta, hogy e nyeszlelt alaknak sok haja és nagy szakállja volt, szóval mint a kávéházban mondták, *végelszőrösödésben* szenvedett. Arca hasonlított a ragadozó madárhoz. Teste néha idegesen rángatózott. Ő maga is jól tudta, hogy külseje csúf és kellemetlen s ez is hozzájárult lelke hidegségéhez. Tizenhat vagy tizenhét éves korából fönmaradt egy levele, melyben keserűen panaszkodik, hogy ocsmány külseje miatt mennyi csufolódásnak van kitéve kortársai részéről. A levél azzal végződik: *A kik érvényesülnek,*

ROSSEL, BOURGEOIS ÉS FERRÉ KIVÉGZÉSE.

«A párisi gyújtogatók» című képzőművészképe.

azoknak mindig igazuk van. Igyekezzel ezek közé tartozni.

Fiatal korában mindig neveltséges volt s a felett való elkeseredésében elhatározta, hogy majd félelem lesz; tudván, hogy groteszk, rettegétnak álmolta magát és az is lett. Kegyetlenségének talán az a pszichológiai magyarázata, hogy a gyerekkora óta benne felgyülemlett gyűlöletet, mérget a kommun alatt ontotta ki a társadalomra. A császárság utolsó éveiben ő is részt vett különböző tüntetéseken s Rigault mellett ő is bizonyos hirnővre tett szert. 1869-ben egy népgyűlésen így szózkodott: *A burzsoázia a nép verejtékéből él... A hatalom, mely minket ma elnyom, egy napon a mi kezünkbe kerülhet és akkor össze fogjuk a burzsoáziát törni.*

A császárság alatt pörbe fogták, s akkor a bíróság előtt így nyilatkozott: «Szociálista, kommunista, atheista vagyok! Ha én leszek az erősebb: jaj nektek!»

Az ostrom alatt folytatta a kommunista izgatásokat s márczius 26-án őt is megválasztották a kommun tagjává s ilyen minőségben a rendőrséget vezető bizottságba küldetett ki. Ilyen minőségében már április 28-ikán követte a kezesek azonnal való kivégzését, hogy ezzel mintegy *tanúságot tegyenek elveik mellett.* Május 5-ikén Rigault kinevezte őt maga mellé ügyész-helyettesnek. Mikor pedig a dolgok kezdtek rosra fordulni, kineveztek rendőrniszternek, vagyis a véres rendeletek végrehajtójának. Majd meglátjuk mindjárt, hogy e feladatának milyen híven megfelelt.

Mielőtt az utolsó hétre összetörődő drámai eseményeknek részletes ismertetéséhez fognánk, foglalkozunk e két ember karrierjének befejezésével.

Mikor a kommun halálhőrgése hangzott végig Párison, Ferré levágta szakállát, szoknyába bújt, hamis kontyot tett föl s elbujdosott. Csak július 9-ike és 10-ike közti éjszakán akadtak rá a bányájánál, a ki kárpitos volt. Hadi törvényszék elé állították, 1871 szeptember 2-án halálra ítélték s november 8-ikán Rossellel, a kommun volt hadügyminiszterével és Bourgeois-val egy, a párisi hadseregéből dezertált őrmesterrel agyonlőtték. Mind a hárman bátran haltak meg, Ferré még a szemét sem engedte bekötni.

Rigault sokkal hamarabb befejezte diestelen életét.

Május 24-én, szerdán Rigault hazatért lakására a Gay-Lussac-fogadóba, mely a hasonló nevű utcában fekszik. Itt Auguste Varenne név alatt (ügynök Pauból) egy szobát bérelt.

Délután két és három óra közt lehetett. A Luxemburg-kapunál folyt a harc s a katonák észrevették Rigault-t, a ki kivételképen a federált nemzetőrök parancsnoki egyenruháját viselte, a mint hétéltje kapuján becsengetett. Rá is lőttek, de elhibázták.

Azért ment haza, hogy találkozzék a titkárjával, a kivel együtt el akartak égetni és

eldugni bizonyos természetű irásokat. Míg ő lakásán volt, a versaillesi csapatok elfoglalták a legközelebbi torlaszt s a katonák rögtön a Gay-Lussac hételhez futottak, abban a reményben, hogy még ott találják azt a magasabb rangú tisztet, a kire az ímént lőttek.

Az első ember, a kivel találkoztak, C. úr volt, a fogadó tulajdonosa, a ki ép olyan nagy szakállat viselt, mint Rigault s a kit rögtön agyon akartak löni. Ezt mondták neki: Ön más ruhát vett fel, de megismerjük.

A civakodás zajára Rigault lejött a garádcson s így szólt a hétel-tulajdonoshoz, a ki halálsápadt volt és minden ízében remegött:

— Legyen nyugodt, jó ember, én se disznó, se gyáva nem vagyok.

Ezzel a katonák kezébe adta magát. Valószínű, hogy ezek a Luxemburg-kerbe kísérték volna, ha véletlenül őra nem halad egy őrnagy, a ki ráismert Rigaultra és megmondta a katonáknak a fogoly nevét. A katonák erre elhatározták, hogy rögtön agyonlövők, dacára a környékbeli lakók tiltakozásának, a kik azt követelték, hogy bírái elé állítsák. A katonák arra akarták kényszeríteni Rigault-t, hogy ezt kiáltja: *Éljen Versailles!* Ő azonban ezt kiáltotta: *Éljen a kommun! Éljen a köztársaság! Le a gyilkosokkal!* Erre egy vadászkaplár, a kinek Rigault átadta fegyvereit, saját revolverével fejbőlötötte. Csak ez az egy sebe volt a homlokán. Rögtön lehúzták róla a cipőjét és a harisnyját. A holttész másnap reggelgel ott hevert azon a helyen. Följegytek, hogy egy arra haladó varróleány, meglátván őt, így kiáltott fel: «Nini egy kommunárd, a kinek tiszták a lábái!»

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Bűn és érdekesség. A francia képviselők egy csoportja, közöttük néhány híres tudós, író és szociológus, értekezletet tartott egy olyan törvény követelésére és előkészítésére, a mely vétségnek minősítse és büntesse a bűnesetek részletes leírását és a bűnösök arcképeinek terjesztését akár újságban, akár másfajta nyomtatvány útján. Ha ebből a törekvésből törvény lesz, akkor egy új Steinheilné már semmiképen se számíthat majd arra, hogy a párisi lapok hasábotak «szenteljenek» neki, reporterek törjék magukat, hogy interview-okat folytathassanak le vele és az *Illustration* se közöl róla annyi képet, mint például a *Chantecler*-ről. Históriaikat és dalokat se fognak árulni róla hangos camelot-k a boulevardokon, mint a hogyan árulnak például Haverda Máriáról a Rákóczi-úton. Ennek a törekvésnek már van egy bizonyos múltja Franciaországban, a mennyiben az igazán előkelő

Az I. felvonásból: Kalotaszegi Vilma (Harmath Hedvig) és gróf Rátóthy Iván (Fenyvesi). A gróf: Hát nem akar velem jönni?

párisi lapok, mint például a «Temps» és a «Journal des Debats» már régebbi idő óta nem adják oda hasábjait a közönséges bűntettek leírásának. A legszenzációsabb ilyen esetekről is csak rövid tudósítást közölnek. Több azonban az olyan lap, a mely ellenkezőleg cselekszik, a mi, sajnos, nem csupán ezeknek a párisi lapoknak specialitása. Bizonyos, hogy, mint a «Temps» krónikása definiálja «a bűn érdekességének kultusza» az újabb korban megdöbbentő módon fejlődött. Mióta egy csomó pszichiáter és kriminál-szociológus megkoczkáztatta azt az új és nem bizonyos, hogy örökkévaló igazságot, hogy ninesen bűnös ember, csak beteg ember van — réttentésen föltámadt a tömegben az orvosi érdeklődés, fájdalom — épen csak ez iránt a *betegség* és ezek iránt a betegek iránt. Ez az érdeklődés egy csöppet se nemesebb és finomabb összetételű annál, a mely a füzetes regények haramia-hőseinek kalandjait habzsolgatta az emberekkel, míg a műveltség — el nem szegélyeltte velük ezt a primitív és alantasszisztó. Az új tan tudományos álarozót adott a kíváncsiságunknak és egy tollal dolgozó élelmesség a nyomtatványok minden fajtájában, könyvben, újságban busásan termi és szállítja nekik a táplálékot. Párisban most már elérkezettnek látják

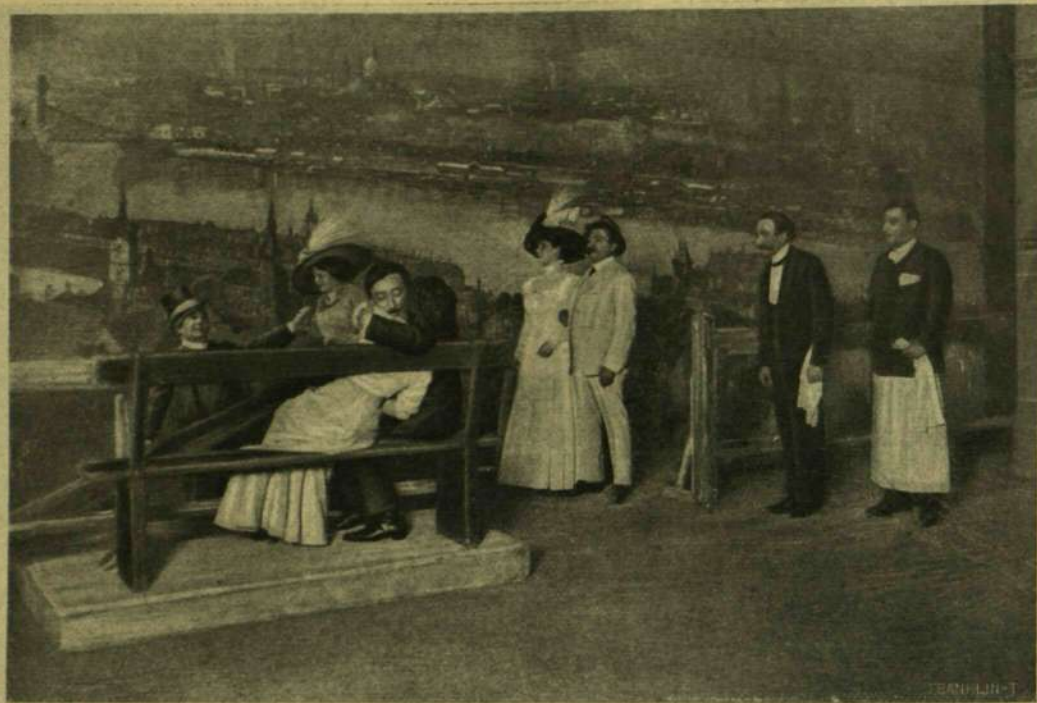
az időt, hogy radikális módon bánjanak el a bűn érdekességének kultuszával és rákényszerítsék az embereket annak a fölfedezésére, hogy a bűnön kívül más érdekesség is van a világon. Mi pedig ebből a mozgalomból megállapíthatjuk azt, hogy vannak dolgok, a melyekben egy színvonalon vagyunk Párisal, a nélkül azonban, hogy okunk lehetne erre büszkének lenni!

Szanatóriumi esetek. Hét nem múlik a nélkül, hogy egyik vagy másik újságban legalább egy «leleplezés» ne jelennék meg valami jómódú fiatal vagy nem is fiatal úrról, a kit pokoli eselszövés-sel a sanatóriumba «hurcoltak» a hozzátartozói. Ezek az urak a leleplezések szerint természetesen mind egészségesek, mint a makk, az idegeik olyan erősek, mint a hajókötél, az értelmük tiszta és fényes, mint a napsugár, az erkölcsük hibátlan. Ha valóban úgy áll a dolog, a hogyan ezek a leleplezések állítják, a módos fiatalság diszét és virágát az idegyógyító intézetek ápolójai között kell keresni, mert ezek a helyek azok, a hová a családok legpéldásabb viselkedésű és legkiválóbb szellemi képességű tagjaikat internálják. De vajjon miért teszik ezt? Csak egy magyarázat lehetne. A hol az egészséges testű és egészséges érzelmű embereket gyógyító intézetekbe zárják, ott szabadon bizonyára csak a — betegek járnak. De elhiszik-e ezt azok az éber és humánus emberek, a kik szinte naponként akciókat indítanak a sanatóriumba internált «egzségesek» kimentésére? A világrt se akarjuk kétségbevonni ezeknek a szabadító akcióknak teljes jóhiszeműségét. Megesett már csakugyan, hogy egészséges embereket jóhiszemű tévedés vagy lelketlen eselszövés betegnek bélyegzett és kényszerzubbonyal fosztott meg cselekvési szabadságától. A tévedésnek és a megtévesztésnek minden ember ki van téve: a bíró is, az orvos is. De ebből mégis igen nagy merészség lenne azt a következtetést vonni, hogy minden ember, a kit az orvos betegnek minősített, egészséges. Hiszen az embereknek rendesen még se a hozzátartozói: az apjuk, anyjuk, testvéreik a legnagyobb ellenségeik és az idegenek a legjobb barátaik. Ha egy anyának az a fájdalmas meggyőződése, hogy a fiának gyógyításra van szüksége, ez a meggyőződés legalább is tarthat jogot annyi hitelre, mint az idegen jóakaróé, a kinek ez a fiú — így is elég egészséges. A fölmentés, a megmentés és a kiszabadítás vágya most valósággal divatos szenvedelem. Az erkölcsi dicséretes, de épen ezért meg kell óvni minden veszedelmétől. A túlzás veszedelmétől is. Adja Isten, hogy sikerüljön minden betegét kiszabadítani a gyógyító intézetekből. De előbb természé-

A II. felvonásból: Kalotaszegi Vilma (Harmath Hedvig), Kranz Klári (Hegedűsné) és Szekeres (Tanay). Szekeres: A hűlgyek szolgálatára mindig készen állok.

HELTAI JENŐ «A MASAMÓD» CÍMŰ VIGÁTÉKA A VIGSZÍNHÁZBAN.

A III. felvonásból: A direktor (Vendrey), Bója Irén (Kornai Berta), Ádám Béla (Hegedüs), Vilma (Harmath Hedvig), Rácz Elza (Kömli Ilka), Mák István (Szerény).
Bója Irén: Ne öbresszük fel őket.

tesen — a betegsükből kell kiszabadítani őket. Mert e nélkül igazán nincs a dolgban köszönet!

Parat-né. Ez az szerencsétlen párisi patikusné, a kire az Übrik Borbála borzalmas sorsát mérte egy minden emberi érzésből kivetkőzött zsarnokléleknek dühös kegyetlensége. A kit bilincsekbe verve, lánczón tartott az ura. Az eset bőségesen alkalmas volt arra, hogy minden lélekbuvárkodó és lélekmagyarázó hajlandóság anyagot merítsen magának belőle és tanulságokká kovásolja. A mit Parat úr művelt, a féltékenység örületének minősítették, az asszony mindenek eltűró és megbocsátó viselkedését pedig a szerelem vértanukészségének magasztalták. A férjet kiosztották a pszichiatereknek, a nőt a poétáknak. Lehet, hogy ez a diagnózis helyes, de mi az asszony vallomásaiban találunk egy kevésbé méltatott adatot, a mely mintha alkalmas lenne rá, hogy egy igen polgári magyarázatát adja mind a két ember viselkedésének. Ez az adat egy biográfiai dátum. Az asszony ugyanis elmondotta, hogy ő leánykorában — cseléd volt és Parat úr, a gyógyszerész, ebből az alacsony sorsból emelte maga mellé a patikusnő rangba, méltóságba. A kis cselédeány tehát, mint mondani szokták, szerencsét csinált és ez a romantikus mozzanat erős megvilágító fényt vet arra, a mi későbbben bekövetkezett. Később, amikor a Parat úr szerelmes föllángolása már hamuvá lett és ez a hamu a megbánás és a saját magának szóló szemrehányások talaját tette termékenyebbé a gondolatában, Parat úrnak bizonyára eszébe jutott, valószínűleg mások is segítettek eszébe juttatni, hogy — jobb *partit* is csinálhatott volna, hogy áldozata lett a vére egy mámoros föllobbanásának. Ha Parat úr egész férfi, emelkedettebb érzésű és fegyelmezett lelkű, e megbánás minden szenvedését magának tartja meg és viseli, tűri némán. De e nyers, indulatos és önző lélek hol vegye az ehhez való erkölcsöt? Ő boszút állt a tulajdon megtévedéséért — máson, a kit a dühök erte és a ki szegény, a keze ügyében volt, ki volt neki szolgáltató életre-halálra. A kis cselédeány pedig türt mindent, bár talán nem a szerelem, hanem inkább a *hála* heroikus szenvedő készségével és primitív lelke minden kinyújt köteles adónak érezte azért a szerencsésért, a melyet az ura részlete juttatott azzal, hogy a feleségévé emelte. Ha ural kisasszony lett volna, bizonyára ezerszer inkább elhagyja azt a vadállatot és elmegy inkább cselédnek, sem hogy ezt az aljas kegyetlenséget tűrje: de a szegény, nyomorult kis cselédeánynak a lánczót és az ütlegeket is elviselhetné tette a hálás hiúság vagy hiúságos hála, hogy most — mégis csak patikusnő!

Hamis-ordók. Ezelőtt talán nyolcz esztendővel

Spanyolországban robbantott föl a rendőrség egy olyan rendjel-szállító teletet, a melyet most Stockholm-ban lepleztek le, egy kitinően jövedelmező üzlettől fosztván meg e leleplezéssel Ohlen volt főkonzul urat. A spanyol rendjel-gyáros egy márkai volt, a ki, mint a főkonzul úr, szintén pompásan hamisított ordókat és diplomákat szállított gomblyuk-fájdalomban szenvedő megrendelőinek. A márkai védője a madridi végtárgyaláson a következő emlékeztetést kijelentést tette:

— Védenczem a leghatározottabban visszautasítja azt a vádat, mintha bárkit is jogtalanul megkárosított vagy pedig hamisított volna. Védenczem följajánlja a bizonyítást arra, hogy az általa szerzett kitüntetések ép oly valódiak, mint azok az érdemek, a melyeknek az elismerésül a kitüntetett urak ezeket az ordókat kívánták és kapták.

Bizonyos, hogy a stockholmi rendjelpör vádlottjának védője is egész bátran beleveheti majd ezt a passzust a szónoklatába. A rászedett áldozatok között aligha van olyan, a ki hajlandó lenne a följajánlott bizonyítási eljárást elfogadni és annak a kimutatására vállalkozni, hogy igaz érdemek-rt kapott hamis rendjelet. Azok között az emberek között ugyanis, a kik a tevékenységük érdemével valóban rászolgáltak a kitüntetésre, hamarabb akad olyan, a ki lemond róla, ha ugyan kaphatna is, mint olyan, a ki ha ugyan nem adják meg neki,

A IV. felvonásból: Madame Zeفرine (Harashty Hermin), Kranz Klári (Hegedüs), Ádám Béla (Hegedüs) és Kalotaszegi Vilma (Harmath Hedvig).
Vilma: Nem azt mondom, felejtse el, azt mondom, gondolj sokat rám.

HELTÁI JENŐ «A MASAMÓD» CÍMŰ VIGJÁTÉKA A VIGSZÍNHÁZBAN.

pénzen vásárolna. A károsultaknak tehát kevés szavuk lehet. Ok a leleplezéssel most csakugyan kaptak ordót, még pedig olyan tulajdonságait *kitüntetésére*, a melyek a nyilvánosan viselendő jelvényt megérdemlik. A másik féllel szemben pedig Ohlen úrnak nemcsak bűne, hanem mentősége is, hogy a mit ő eladott, az — nem volt ordó. Mert az igazi skandalum az lett volna, ha valószínű, igazi kitüntetések tűzött vagy tűzhetett volna a kundsajtjai büszkén dagadó mellére. De az ő ordói nem voltak valódiak, csak olyan — jól estek, mintha valódiak lettek volna. Az igazság az lenne, ha nem csak Ohlen urat büntetik meg a hamisításért, hanem a kundsajtjait is. És pedig ezeket azzal, hogy továbbra is, állandóan viselniük kell a medáliákat és a csillagokat, a miket tőle vásároltak, rajtuk az árral és a czég nevével, a mely nekik szállította. Nem a díjak elengedésével, a hogy az igazi ordókat rendesen adják, hanem — az érdem elengedésével!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán életrajza. A most már mindinkább közelgő Mikszáth-jubileum alkalmára jelent meg a Kisfaludy-társaság *Költők és írók* című gyűjteményében, melyet *Ferencki Zoltán* szerkeszt, *Mikszáth Kálmán* élet- és jellemrajza. A könyv szerzője, *Várdai Béla* nagy lelkesedéssel végezte munkáját. Élő íróról lévén szó, bizonyos tartózkodásra volt utalva az életrajzi adatok dolgában, de meg kell adni, hogy ebbeli feladatát izléssel és tapintattal oldotta meg. Csaknem teljesen azokra az adatokra támaszkodik, melyeket Mikszáth maga mond el magáról elbeszéléseiben, emlékezéseiben s ezt a forrást jól kiaknázza, felhasznál minden apró jellemző adatot. A könyv életrajzi részei tehát bizonyos mértékig tartalmukban olyanok, mintha önéletrajz volnának. Az életrajzba szövi bele Várdai Mikszáth munkáinak fejtegetését. Sok okosat, helyeset mond el Mikszáth költői alkotásainak jellemzésére s ha vonásai kissé összefolytak is és nem felel ki belőlük jellemzetes, világos szellemi arckép, olvasói, tehát az egész magyar közönség, nem egy tanulságot meríthetnek belőle s magukban öntudatosá tehetik a költőről eddig alkotott felfogásukat s kivált megláthatják a maga teljességében Mikszáth fejlődés-nek vonalát az első tapogatózó kísérletektől mai rendkívüli pompájú virágzásáig. Ennek a fejlődésnek feltüntetése volna a könyv tulajdonképeni célja s tekintve, hogy ez az első kísérlet erre a gondos tanulmányt és világos áttekintést kívánó feladatra, el kell ismerni, hogy Várdai Béla hasznos munkát végzett. A nagy-közönségnek, mely már negyedik évtizede nyomor-nyomra kíséri figyelemmel Mikszáth munkásságát, fölfrissíti emlékezetében a régebben olvasott műveket, felkelti a kíváncságot újonnan való elolvasásukra, az ifjabbaknak, a kik csak most értek bele a nagy író olvasásába, utmutatást ad arra, hogy miképp ismerhetik meg legjobban s a száz meg száz helyen jubileumokra készülődőknek, különösen az ifjúságnak forrásművet ad a kezébe a jubileumi ünnepélyeken tartandó felolvasásokhoz.

AZ ANGOL PARLAMENT MEGNYITÁSA. — A királyi pár a Buckingham-palotából a Westminsterbe vonul.

Nász előtt. A líra, mint az ember legbensőbb érzéseinek művészi eszközökkel való kifejezése, nem igen tűri meg a szemérmes tartózkodást s ezért a legújabb időkig nagyon nehéz volt a női lírikusok helyzete, a kik nem merte átlépni a női tartózkodás konvencionális határait, kénytelenek voltak, különösen a szerelmi lírában, sok olyan dolgot vagy symbolumokba rejteni vagy elhallgatni, a mi kifejezést keresett s ki akart törni belőlük. Innen van a régebbi költőnők gyakori általánoságokba vesző színtelensége s azoknak, a kik mégis erősebb egyéniségek voltak, symbolizáló hajlama. Ma, a mikor a nyolczvanas-kilenczvenes évek realizmusának hatásaképpen minden téren valamivel szabadabb hang jött divatba s a mikor az írónőnek is, ha tehetséges és népszerűségére tud jutni, nyitva áll az út, hogy függetlenül, mint az írói társadalom tagja, tehát a társadalmi formák fessségétől magától elvetve dolgozzék — ezek a régi tekintetek nem kötik már annyira a tollforgató nőket. Élnék is szabadságukkal, az igazán kiváló az irodalom javára, a kevésbé kiváló pedig nem egyszer a józólés rovására. Sajátságos dolog, hogy a szellemi életbe benyomuló nők a társadalmi konvencziók bilincsei közül legelőször és legsürgősebben a szerelmi bilincseket vetik le magukról s a számukra megnyíló tudomány és művészet forrásaiból legjobban azt szeretik mergetni, a mi a két nem egymáshoz való viszonyára vonatkozik. A feminizmus és egyéb modern nőmozgalom irodalma — mint ezt a nálunk egy-két év óta divatba jött felolvasásokból és előadásokból látjuk, — nagyobb részében a nemi s az ezzel kapcsolatos problémákkal foglalkozik. Az írónők nagyobb, — de nem éppen javarészt ez is érdeklő leginkább; szinte tipussá kezd válni az az irodalmi nő, a ki örökké az érzelmi szerelmet bolygatja, a férfiakat messze túlhaladó merészséggel. Ennek a típusnak egyik jellegzetes képviselője nálunk *Alba Nevis*, a ki most adta ki *Nász előtt* címzettel újabb verses gyűjteményét. Csupa szerelem, abból a fajtából, a mely láztól cserepes ajakkal, nedves szemmel, a melegházak forró, nedves levegőjét árasztva maga körül, mondja érzelmi hatásokra számított dalt. Elvégre ez is emberi dolog s nem volna egyetlen szavunk hozzá, ha igazi művészetté nemessé lépne előnk. De ha észreveszük, hogy nem egyéb, mint modor, a melyet ép így le lehet vetni, mint magára ölteni, ha meglátjuk, hogy a sok forró piros szín volta-képen festék — akkor elmegy tőle a kedvünk. Így

vagyunk *Alba Nevis* verseivel is; néha kellemesen esendül bennük egy-egy tiszta hang, a routine készsége majdnem a művészet hatását teszi egy-egy helyen, de hamar rájövünk, hogy csalódtunk, hogy a mi előttünk van, lényegében ugyanaz, mint a mit egykor guvernante-irodalom csufnévvel illettünk. Ugyanaz a szentimentalizmus, ugyanaz a pulhaság, a művészi igazságnak s a magasabb rendű lelki kultúrának ugyanaz a hiánya, csak éppen transzponálva egy más hangnemre. A hogy az egyik kereste a hatást a művészet rovására a morál-predikációban, ugyanazokkal az eszközökkel keresi ez a morális szabadosságban. S a hogy a kényesebb izlés elutasította az egyiket, nem fogadja el a másikat sem. Kedvelői, mint amannak voltak, lehetnek ennek is, de bizonyára nem azok közül regrutálódnak, a kik a versben minden egyebet félrevetve, a tiszta, igazi művészetet keresik.

Petőfi-könyvtár. Ebben a vállalatban, mely *Endrődi Sándor* és *Ferencki Zoltán* szerkesztése alatt már egész seregét adta ki — nem nagyon válogatosan, de egészen vére nem hasznotalanul — a Petőfi-re vonatkozó munkáknak, most ismét három kötetet bocsát napvilágra. Ezek között van *Petőfi Zoltán* életrajza *Déri Gyulától*, a költő fiáról fölmerült eddigi adatok eleven összefoglalása. A másikban *Krúdy Gyula* A negyvenes évekből cím alatt ad novellisztikus milieu-rajzot abból az életkorból, a melyben Petőfi fölnevelkedett, az alapot a rajzokhoz nagyjából szájhangományokból merítve. *Dr. Bajza József* a harmadik kötetben Petőfi Istvánnak, a költő öccsének verseit gyűjti össze s látja el bevezetéssel. Petőfi István, ha nem volt is bátyjának fogható költő s egyáltalán inkább bátyjának példája vitte a költészetre, mint igazi költői hivatottság, sok kedves hangot talál el verseiben és sok olyan dolgot ír meg, a mi egy s más árnyalatban érdekes világlátást vet a nagy költőre magára is.

Magyar írók franciául. A *Revue de Hongrie* című, a magyarországi ismert francia folyóirat kiadásában, *Champion* párisi kiadónál *Bibliothèque Hongroise* címen új vállalat indult meg, melynek célja a magyar irodalom nevezetesebb műveinek a francia olvasókkal való ismeretése. Az első két kötetben a *Bánk bán* fordítását kapjuk *Ch. de Bigault de Casanove* tollából s magát meg nem nevező fordítótól *Ambrus Zoltán* *Osi nap-sugár* című regénye *Soleil d'automne* cím alatt.

A fordítást mind a két kötetben rövidre fogott bevezetés előzi meg, amely fogalmat ad az illető írónak pályájáról és jellemző vonásairól.

Magyarország tiszti cím- és névtára. Megjelent az 1910. évre a központi statisztikai hivatalnak ez a mindennapi életben nagyon hasznos és fontos kiadványa, mely Magyarország összes hatóságainak és hivatalainak névsorát közli pontos, hivatalos adatokon alapuló összeállításban.

Magyar írók élete és munkái. *Szinnyei József* nagy életrajzi munkájából most jelent meg a 119. füzet, a mely a XIV. kötet első füzetét s a *Telgárti és Tibó* nevek közé eső 227 író életrajzát és munkáinak jegyzékét foglalja magában. Van köztük számos nevezetesebb név is. Az eddig megjelent 119 füzetben 26,243 író életrajza van felsorolva.

A *«Jó Pajtás»*, *Sebők Zsigmond* és *Benedek Elek* képes heti gyermeklapja márczius 6-iki számában közli *Elek apó* kedves kis versét, *Szemere György* elbeszélését *Dörmögő* Dömötör, a Maczkó-nemzettség kitünősége mulatságos utazásainak folytatását *Sebők Zsigmond*tól, tanulságos cikket a művészetekről, *Schöpfán Aladár* elbeszélését az indiánus életből, *Benedek Elek* székelyföldi utleírását, *Tóth Andor* versét, *Rákosi Viktor* regényét, *Tull Odón* egy szép képén kívül számos szövegillusztrációt, egy tréfás képsorozatot, tréfás szerkesztői üzeneteket, rejtvényeket. A *Jó Pajtás* a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg minden vasárnap, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV., Budapest, Egyetem-utca 4.)

Új könyvek:

Mikszáth Kálmán. Élet- és jellemrajz. Irta *Várdai Béla*. Mikszáth Kálmán arcképével Budapest, Franklin-Társulat; ára díszes kartonkötésben 2 korona 50 fillér.

Nász előtt. Versek, írta *Alba Nevis*. Budapest, Légrády-testvérek.

A *Petőfi-könyvtár* legújabb kötetei: XV. *Petőfi Zoltán*. Irta *Déri Gyula*. XVI. *A negyvenes évekből*. Irta *Krúdy Gyula*. XVII. *Petőfi István versei*. Összegyűjtötte és bevezetéssel ellátta dr. *Bajza József*. Szerkesztik *Endrődi Sándor* és dr. *Ferencki Zoltán*. Budapest, Kunossy, Szilágyi és társa. Egy-egy kötet ára 1 korona 20 fillér.

Magyarország tiszti cím- és névtára. XXIX. évfolyam, 1910. Szerkesztői és kiadói a m. kir. központi statisztikai hivatal. Kapható *Kilián Frigyes*

AZ ANGOL PARLAMENT MEGNYITÁSA. — A király és a királyné a díszkocsiban.

ron. — MAURER GUSZTÁV nyug. királyi telekkönyv-vezető, Abauj vármegye törvényhatósági bizottságának tagja 73 éves korában. — FEKETE ÁRMÁN, az Első Leánykiképzési Egyesület tisztviselője 49 éves korában Budapesten. — WEISS KÁLMÁN sátoraljai helyi főbíró 79 éves korában Sátoraljai helyen. — TÓTH ERNŐ 20 éves korában Zelenikán. — HALMI SÁNDOR 67 éves korában Budapesten. — BUDINTIAN JÁNOS 64 éves korában Resicán. — SCHAFFLER JÓZSEF 60 éves korában Kiskőrösön. — SOHR ÁRMÁN 82 éves korában Budapesten.

MÁNDI MÁNDY LAJOSNÉ, szül. Ligethy Mária, Mándy Lajos nyug. miniszteri tanácsos felesége, 44 éves korában Budapesten. — ÖZV. KOSZKOL FRIGYESNÉ, szül. Van der Ley Onz Anna báróné 75 éves korában Budapesten. — ÖZV. BACSAK KÁLMÁNNÉ, szül. Láng Jozefin 64 éves korában Pozsonyban. — ÖZV. CHUDOVSKY JÓZSEFNÉ, szül. Marsovszky Agoston 78 éves korában Sátoraljai helyen. — SZOKOL PALNÉ dr. né, szül. szentiványi Martinovics Gabriella, Felsőbányán. — ÖZV. ALBISI ELEKES KÁROLYNÉ, szül. Katra Ilka, 67 éves korában Zilahon. — SCHMIDT ÁRPÁDNÉ, szül. Schletter Kamilla 32 éves korában Budapesten. — GEBHARD IMRÉNÉ, szül. Rosmayer Jozefa 59 éves korában Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Braila. M. E. A. kérdéses név első betűjét K-nak ejtjük ki.

Levelet írnek. Szegény boldog. Egyhangú, merev próza, egy csöpp lendület nélkül.

E... emléke. Erdőben. A vonatkozóhoz. Már maguk a címek is, némiképpen versinek stílusa (kerje rózsától közt szökdel gyöngye termete; nyögve sóhajtom stb. stb.) arra vall, hogy nyilván régi magyar költők olvasása alapján, teljesen benne él a nagyvess évek hangjában. Verset tehát, melyeket maga hasonló gyermekhez, olyan gyermek, a kik már orogon jöttek a világra.

Halál himnusa. Sírató. Ezek olyan versek, mint a fonográf éneke: egy rendkívüli egyéniségű költő beleénekelte és most aztán nyelvregeve adja vissza, eltorzítva annak a hangját.

Magyarország nagyszónya. Lapos, kongó próza, — az effélének igazán nincs semmi értelme.

EGYVELEG.

* A Biblioteca Ambrosiana nemrégiben ünnepelte Mailandban 300 esztendővel ezelőtt történt

alapításának évfordulóját. A híres könyvtár alapítója Federigo Borromeo, Mailand bíboros-érseke volt. A legértékesebb és megbecsültebben darabokban bővelkedő könyvtárban ott találjuk Dante legrégebb ismeretes kéziratát; továbbá Vergiliusnak egy saját kezű iratát Petrarca tulajdonából, Simone-Memmi rajzolta képpel: s egy gazdagon miniatűrökkel illusztrált Illiász-kodexet a IV. illetve V. századból. (G. L.)

A Salgótarjáni közgyűlése. A Salgótarjáni Községbányára r. t. tegnap tartotta rendes évi közgyűlést Chorin Ferenc dr. főrendiházi tag elnöklésével. A közgyűlés alkalmából a nagy számban megjelent részvényesek rendkívül lelkes ovációban részesítették Chorin Ferenc dr.-t, a társaság elnökét, a ki immár harmincz éve tartozik a vállalat kötelekésbe s e nagy idő alatt annak felvirágztatásában elsőrangú és áldásos tevékenységet fejtett ki. Az ünnepi közgyűlésen 96 részvényes jelent meg, a kik 224 szavazat képviselésében 36,677 részvényt tettek le. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentése — a mely a közgyűlés első tárgya volt — részletesen ismertette a társulatnak az 1909-10 üzletévében kifejtett nagyfokú tevékenységét. A társulataak a múlt évi termelését 1.133,017 métermázsával mulja felül az 1908-ik év termelését. A lefolyt üzleti év pénzügyi eredménye az összes rendes üzleti kiadások levonása után, az 1908. évről áthozott 463,319 korona 99 filléren felül 5.139,983 korona 21 fillérral zárul. Adók fejében 480,370 korona 58 fillér meg ebből levonásba. A gépek, eszközök és egyéb üzleti felszerelések elhasználása folytán beállott értékesítésként 1.000,000 koronát tesz ki. A fennmaradó összegből a tartalékalapra 300,000 koronát, az igazgatóság és tisztviselők jutalékára 365,961 korona 26 fillér fordítandó. A fennmaradó összeghez hozzáadva az 1908-iki év áthozatalt, 3.465,971 korona 36 fillér áll a részvényesek rendelkezésére. Az igazgatóság javasolja, hogy részvényenként 32 korona osztalékot adjanak, a fennmaradót 576,971 korona 36 fillér vezetésként az 1910. év számlájára. A közgyűlés ezután a tartalékalapra 300,000 koronát, az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak jelentését és hozzájárult az igazgatóság azon javaslatához, hogy a 32 korona osztalék 1910 márczius első napjától kezdve az 58. számú szelvény bevonása ellenében kerüljön kifizetésre. Ezután megadták az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt, a mivel a közgyűlés véget ért. A közgyűlés után megtartott igazgatósági ülésen az igazgatóság Szabó Károly igazgató-helyettesét igazgatóvá, Deszberg Antal és Eisler Béla cégvezetőket igazgató-helyettesekké, Haris Jenő elnök titkárát az elnöki osztály vezetőjévé és végül Lavner Károlyt és Décsi Ernőt igazgatósági titkárokká nevezte ki.

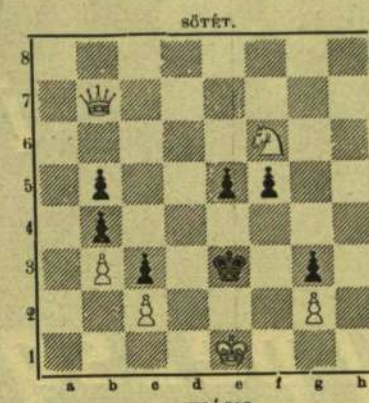
A kínaiak már mielőttünk régen ismerték a leg-

fontosabb találmányokat, mint a papír, a porcellán stb. Az asztromónia és számtalan nálunk már rég művelt tudomány volt. Mesteréges fogakat ott már évszázadok óta ismerték, mert a kínai nagy súlyt helyez fogaira. Hogy fogainkat el ne veszítsük, elégéges ha azokat reggel és este egy általánosan használt fogpolóval szerez tisztítjuk, mint a milyen a Sarg-féle Kalodont.

Első Leánykiképzési Egylet mint szövetk. Gyermek- és életbiztosító intézet Budapest, VI. ker., Teréz-kört 40-42. Alapítástott 1863. — Folyó év február havában 2.125,700.— K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.848,600.— K értékű új biztosítási kötvényt állítottott ki. — Biztosítási összegek fejében 118,584 K 06 fill. fizetettott ki. 1910 január 1-től február 28-ig bezárólag 3.953,500 K értékű biztosítási ajánlat nyújtottott be és 3,451,900 K értékű új kötvényt állítottott ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 257,327 K 65 fill. és az intézet fennállása óta 15,499,210 K 33 fillért fizetettott ki. — Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőcsőbb díjtelek és a legelőnyösebb feltételek mellett.

SAKKJÁTÉK.

2682. sz. feladvány Schuster Zsigmondtól, Budapesten.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

2664. sz. feladvány megfejtése Schrúfe F.-től.

- 1. Vd1-h1 --- Bb6-b5(a,b)
2. Kd3-e2 --- B7c7
3. Vh1-e4 t. sz.
4. Hh5-d4 t. v. Hg3 t. matt.

KEPTALÁNY.

A 6-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Megvert engem a Teremtő áldást hozó két keze.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadói hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vadászat. Vaddús, jó vadászterületet (főleg apró vaddal) óhajtok bérelni, vagy a jelenlegi bérlővel társulni. Ajánlatok 'Vadászat' cím alatt e lap kiadói hivatalához Budapestre címezendők.

Vegyen SVAICZI SELYMET!

Kérjen mintákat tavaszi és nyári újdonságainkról ruhára és blúzra: Diagonale, Crépon, Suzab, Moire, Crépe de Chine, Fouarás, Mousseline 120 cm. széles méterenként 1.20 koronától kezdve, feketében, fehérben, egyszerűen és színesben, továbbá himzett blúzok és ruhák batyuzból, gyapjuból, vászomból és selyemből. Csakis garantált szolid selyemszöveteket árusítunk közvetlen nagánosoknak bérmentve és elvámolva a lakásba.

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svaicz.) Selyemkivitel. — Királyi udvari szállító.

Salvator

kitűnő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és közszenyénél, a cukorbetegségnek, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású! Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Seng-Lyócei Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem Budapest, IV., Károly-kört 26., I. emelet

FOGAK és teljes fog-sorok szájpaddal nélkül.

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindenemő kancuk fogazatok, melyeket a szájból kivonni nem kell. A gyökerek eltávolítása főszükség. Tartós porcellán- és arany-tömések. Foghúzás teljes érzéstelenítéssel, 10 évi jóállással. Videókli 1 nap alatti kielégítetnek, megvárhatják. — Mérésüket írni

Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Lift.)

Kapható mindenütt, egy tubus ára 50 fillér.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER terméskészítés ágérvényes SAVANYÚVIZ.

SZOBAGÖZFÜRDŐ

hosszasan tolem azonnal 8 napi próbára

aki csúsz, közszeny, ischias bántalmait ellen már mindent próbált eredménytelenül. Kapható havi részletfizetésre. Ismertető könyv ingyen és postaköltséggel. — FÖRSTNER ALADÁR, Budapest, xxx VII/17. Alsóerdősor 30. szám. xxx

FELÜLMULHATATLAN,

mert asszonyok, leányok tisztá, fiatal, éde arcot kapnak pár nap alatt, ha a mármarosí

LILJOM-ARCZKENŐCSÖT

hasznájják. Nem szabadna oly háznak lennie, a hol este, reggel nem a csodás hatású mármarosí

LILJOM-SZAPPANNAL

mosakodnának. Kis tégely 1 korona Nagy tégely 2 korona. Szappan 80 fillér. Liljom-puder (3 szinben) 1 korona 20 fillér. — Egyedüli készítő:

Dr. REISMAN ÖDÖN

gyógyszertára, Már narossziget, Erzsébet-főter 11.

Postai rendelések még aznap elintéztetnek.

Hirdetések felvételnek Blockner I. hirdetőirodájában, Bpest, IV., Sütő-u. 6.

Eredetije... Kereskedésben lévő valamennyi orvosi illómtejszappannal... 2 állományú és 10 arany- és ezüstéremmel... Tették pontosan ügyelni a névre és vedőjegyre: Steckenperd... Egyedüli gyártók: Bergmann & Co. Tetschen 9/6 (Brezda & Zsuzsi)

Aki ideges, étvágytalan, gyenge,

megfelelő szer után fog kutatni. De melyik szer valóban «megfelelő»? Idegfluidumok, alkoholos folyadékok, egyáltalán az összes izgatószerkesztés bizonyos viszonyok közt tényleg képesek az emésztőszerveket stb. rövid időre felkurbácsolni és ezáltal látszólag hatni. Annál nagyobb aztán a visszaesés. Ep ezért ez a mód nem az igazi! A szervezetet, ellenkezőleg, nem izgatni kell, hanem újból erősíteni, megújítani. Ezt azonban tartós sikerrel legjobban természetes szerekkel lehet elérni. Ilyen szer a Somatose.

Egészséges étvágyérzés felkeltése, az emésztőnedvek természetes gyarapodása, kiadós vérképzés, az emésztőrendszer kímélése, az egész test jobb táplálása és fokozatos megújítása, beléértve az idegeket is, ezek a Somatosenak 15 év óta legszembetűnőbb hatásai. A ki ezért gyengésségi állapota elhárítását illetőleg a legmesszebbmenő garantiát óhajtja, az

szedjen Somatoset!

Legelőcsőbb és legjobb beszerzési forrás Magyarországon grammofonok és lemezekben TOTH JÓZSEF grammofon gyári nagy rakl. Szeged, Könyök-utca 6. !!! Kérjen ingyen árjegyzéket !!! Viszonylárásokot kerestetnek.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

LOHR Mária

Csipeko-, vegyszertári tisztító és festőszertintézet. Gyár: VIII., Baross-utca 85. Fiókhatékek: IV., Ekei-út 6. VI., Andrássy-út 16. VIII., József-kört 2. IX., Calvin-ter 9. V., Harmad-csüd-utca 3. VI., Teréz-kört 30.

Ha fáj a feje ne tévovázék, hanem Beretvás pastillát mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. — Három doboznál ingyen postai szállítást.

ROZSATEJ

Kitűnő teint-ápolószert
fatales udaságot kölcsönöz a bőrnek.
balzsamszappan hozzá 60 l.

OSAN kitűnő fogápoló száj-
viz K. L. 76. fogpor 88 l.

TANNINGENE legjobb
hajfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedi fészkét.
Sötétszöke, barnára és fekete.

ANTON J. CERNY, Wien, levelezim
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakati I. Maximilianstr. 9.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

A **MARGIT-CREME** a főrangú hölgyek kedvence
széplő szőre, az egész világon el van terjedve.
Pisatlan hatása szerencsés összeállításban rejlik, a bőr
azonnal felvési és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt
észlelhető.
Mivel a **MARGIT-CREME** utánozzák és hamisít-
ják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak
ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget.
A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zsírtalan, vegy-
tisztá készítmény, a mely a külföldön általános felhívást keltett.
Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1'20.
Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerár, illatszert- és drogasztalban.

Valódi brünni szövetek

az 1910. évi tavaszi és nyári idényre. ::
:: **Egy szelvény** :: 1 szelvény 7 K
3-10 méter hosszú 1 " 10 " 12 " 15 " 17 " 18 " 20 "
elegendő teljes férfruhához (kabát, nadrág és mellény)
:: **ára csak** :: 1 " 20 "

Egy szelvényt fekete szalonkabáthoz 20.- K-ért, öppony fel-
öltésöveket, turti-talodent, selyemkamarut gyári árákon kűld
a mindenütt ismerő megjelölés és szelvényt postai úton rakár

Siegel-Imhof, Brünn 126

Minták ingyen és bérmentve.
Nagy előnyre szolgál mindenkinék, ha szövetszű-ség-
letét directe a gyártás helyén Siegel-Imhof cég-
nél rendel. Óriási forgalma miatt általában a legnagyobb
választék a legjobb szövetekből.
* **szabott, legolcsóbb árak!** *
Bármely megrendelés teljesítéséig szigorúan mintához és figyelmes.

Ridikül Divatos női
kézitáskák
a legnagyobb vá-
lasztékban kapható
Kizárólag jobb mil-
... nőségben ...
Papek József bőrűdös és finom
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

CALIFIG

Ideális hájszer
gyomorbántalmak, emésztési
zavarok és ezek következmé-
nyei esetében a „CALIFIG”
néven ismeretes

Kaliforniai Fűgeszörp.

Ize kellemes, hatása enyhe
és mégis biztos. Tisztítja az
emésztő szerveket, szabá-
lyozza az emésztést, vissza-
hódítván ezáltal az étvágyat
s az egészséget. A „Califig”
gyermeknek és felnőttek-
nek egyaránt jótékony szol-
gálatot tesz.
Kapható minden gyógyszerárban.
Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

CALIFIG

NAGYENYED-re forduljon minden ér-
deklődő, ki súlyt
fektet elsőrendű faj-
tisztító anyagra. ::
GYÜMÖLCSFACSEMÉTEK
Sótányfák, díszcserjék, túlevelűk, kert-
tészővények, boggyógyümölcsök stb. stb.
SZÓLOOLTVÁNYOK,
(A sima árú európai és amerikai sima
gyökereken vonszók. Oktató díszárjegyzék
kiváratra ingyen.)
FISCHER és Tarsai
faiskálak és szőlőoltványtelepek

Halljuk ama szeplős hölgyeket

kik arcukról egész egyszerűen lemossák az összes szeplőt és pattanást a DIANA szappan és DIANA krém segítségével.

KÖSZÖNŐ LEVELEK:

Igen tisztelt Gyógyszerész ur
Ne vesse meg az én elismerő levelem, de nem tudom másként meghálálni azt,
hogy a Diana krémje minden szeplőmet elmulasztotta. Különben nem volt semmi
szépségem rajtam, de az a sok szeplő egészen eltörölte az arcomat s azt hiszem
a fő a egy nőnél, hogy az arcbőre sima és fehér legyen. Egész életemben hála-
fogok Önre gondolni. Üdvözlé
Hans Grete Sägerlin.
Tisztelt ERENYI uram
Ha lehet, küldjön utánvéttel 4 darab Diana-szappant, mert már elfogyott a másik
3 darab és én annyira megszoktam már a Diana szappant, hogy nem is tudnék más
szappannal mosakodni. Dícséretére válhat ez a szappan, mert mióta ezzel mosakszom,
nincs egyetlen szeplőm sem és hóhéhr lett az arcom. Amikor a Diana-krémet kez-
tem használni, először nagyon megijedtem, mert egészen lehűlt a bőro, de utána
annál szebb lett az arcom. Mindenkinek örömmel ajánlom a Diana-szereket. Azonnali
szállítást kér
Kelemené.
Tisztelt ERENYI ur
Szívesen terjesztem az ön Diana-szappant és Diana-krémjét, mert végtelen örömom
van, mióta ezen szereket használok. Ahányszor a tükörbe nézek, minőség áldom azt,
hogy ilyen csodálatosan eltűntek a szeplőim és pattanásaim. Kérek ismét 6 darab Di-
ana-szappant és 3 Diana-krémet nappali használatra. Tisztelettel Schlesinger Gertrud.
Tisztelt ERENYI ur!
Az itteni gyógyszerárban nem kaptam Diana-pudert, Ön pedig azt írja, hogy ta-
nácsos gyengén bepuderezni az arcot, küldjön tehát 2 doboz fehér pudert szarvasbőrrel és
miután ugys egy a porté, tessék hozzácsomagolni 3 darab Diana-szappant is. Ha van
valami jó mitesser-írtoja, úgy küldjön azt is, de csakis Erényi-féle legyen és ne kerül-
jön többé 2 koronánál. Megint csak azt mondóm, hogy a legjobb szeplő elleni szer az
Ön Diana-krémje és Diana-szappanja, mert az én szeplős arcomat valami bámulat-
os módon megszépítették az Ön szerel.
Teljes tisztelettel Ludwig Sarolta.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arcon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kekeszsinű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

- Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
- Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
- Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
- Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópostával utánvéttel eszközöltek.)

VASÁRNAPI UJSÁG

11. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 13.
Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Egyes számjára 40 fillér.
Előfizetési feltételek: Egész évre — 18 korona. Félévre — 9 korona. Negyedévre — 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több.
Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

STROBL ALAJOS SZOBRÁSZ-TANÁR MŰTERMÉBEN.

A BUDAPESTI SZOBRÁSZATI MESTERISKOLÁBÓL.

Balogh Rudolf fővitéle.